

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของโรงพยาบาล

โดย

นางมัทนา กฤษฎาวงศ์พร

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการกลยุทธ์
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของโรงพยาบาล

โดย

นางมัทนา กฤษฎาวงศ์พร

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

FACTORS INFLUENCING HOSPITAL PROFITABILITY

BY

MISSIS MATANA KRITSADRANGPORN

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF BUSINESS ADMINISTRATION
PROGRAM IN STRATEGIC MANAGEMENT
FACULTY OF COMMERCE AND ACCOUNTANCY
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2016
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี

การค้นคว้าอิสระ

ของ

นางมัทนา กฤษฏางค์พร

เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของโรงพยาบาล

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

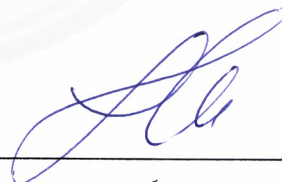
เมื่อ วันที่ 30 เม.ย. 2560

ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

(รองศาสตราจารย์ ดร. มนวิกา ผดุงสิทธิ์)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สุภัทรกุล)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ ดร. พิภพ อุดร)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของโรงพยาบาล
ชื่อผู้เขียน	นางมัทนา กฤษฎาภรณ์พร
ชื่อปริญญา	บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สุภัทรกุล
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของโรงพยาบาล โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และสมการถดถอยเชิงพหุคูณเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับโครงสร้างรายได้และโครงสร้างรายจ่าย เพื่อทำความเข้าใจว่ารายได้หรือรายจ่ายแต่ละรายการส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ผลการศึกษาพบว่า (1) รายได้ที่มีอิทธิพลสูงสุดต่ออัตรากำไรขั้นต้น คือ สัดส่วนรายได้จากโครงการประกันสังคมส่งผลกระทบเชิงบวกและรองลงมาคือสัดส่วนรายได้จากกิจการโรงพยาบาลส่งผลในเชิงลบ (2) รายจ่ายที่มีอิทธิพลเชิงลบสูงสุดกับความสามารถในการทำกำไร คือ สัดส่วนต้นทุนขาย รองลงมาคือสัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร ทั้งสองรายการส่งผลต่ออัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ อัตรากำไรสุทธิ ด้านอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ และอัตราระแสเงินสด (4) สัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายส่งผลกระทบเชิงลบกับอัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ อัตรากำไรสุทธิและด้านอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ (5) สัดส่วนดอกเบี้ยจ่ายส่งผลกระทบเชิงลบต่ออัตราผลตอบแทนสินทรัพย์และเชิงบวกต่ออัตราระแสเงินสดแต่ไม่สัมพันธ์กับอัตรากำไรสุทธิ (6) สัดส่วนภาษีเงินได้ส่งผลกระทบเชิงบวกต่ออัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนสินทรัพย์และอัตราระแสเงินสด

คำสำคัญ: ความสามารถในการทำกำไร, โรงพยาบาล, โครงสร้างรายได้, โครงสร้างรายจ่าย

Independent Study Title	FACTORS INFLUENCING HOSPITAL PROFITABILITY
Author	Mrs. Matana Kritsadrangporn
Degree	Master of Business Administration
Department/Faculty/University	Program in Strategic Management Faculty of Commerce and Accountancy Thammasat University
Independent Study Advisor	Associate Professor Somchai Supattarakul, Ph.D.
Academic Years	2016

ABSTRACT

Factors affecting hospital profitability in Thailand were investigated. Correlation coefficient and multiple linear regression were used to find the relationship of profitability and revenue and expenditure structures. The goal was to understand how income and expenses affect profitability, making it vary.

Results were that social security income ratio had the highest positive impact on revenue affecting the gross profit margin, negatively affecting hospital operating revenue. Cost of goods sold had the highest negative impact on expenses, followed by sales and administrative costs. Both were affected by earnings before interest and taxes (EBIT), net profit (NP), and cash flow margins, as well as return on assets (ROA). Depreciation and amortization negatively impacted EBIT and NP margins, as well as ROA. Interest ratio had a negative impact on ROA and a positive impact on cash flow - but not NP - margins. Income tax positively impacted cash flow and NP margins, ROA, and cash flow margin.

Keywords: Profitability, Hospital, Revenue Structure, Expenditure Structure

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สามารถดำเนินการจนสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายได้ เพราะได้รับความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สุภัทรกุล ที่กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางการวิจัยตลอดจนช่วยตอบปัญหาและข้อสงสัยจนผู้วิจัยสามารถก้าวข้ามผ่านประเด็นต่างๆ ที่พบระหว่างการทำการวิจัยได้ รวมไปถึง รองศาสตราจารย์ ดร.มนวิกา ผดุงสิทธิ์ ที่ได้ให้เกียรติเป็นกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ และได้ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ ส่งผลให้รายงานฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณท่านทั้งสองมา ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณคณาจารย์ของคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทั้งอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณการสนับสนุนจากครอบครัวซึ่งเป็นแรงใจสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยเกิดความมานะบากบั่น ความพากเพียร จนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จเสร็จสิ้นด้วยดี หากมีข้อผิดพลาดประการใดจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

นางมัทนา กฤษฎาพงศ์พร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญตาราง	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์งานวิจัย	4
1.3 ประโยชน์คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 ลักษณะการดำเนินงานของธุรกิจโรงพยาบาล	6
2.1.1 โครงสร้างรายได้ของธุรกิจโรงพยาบาล	6
2.1.1.1 รายได้จากกิจการโรงพยาบาล	6
(1) รายได้จากกิจการโรงพยาบาล	6
(2) รายได้จากการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม	7
2.1.1.2 รายได้อื่นๆ	7
(1) รายได้ค่าเช่า	7
(2) ดอกเบี้ยรับ	7
(3) เงินปันผลรับ	7

2.1.2	โครงสร้างค่าใช้จ่ายของธุรกิจ	7
2.1.3	โครงสร้างรายจ่ายของธุรกิจ	7
2.2	อัตราส่วนทางการเงิน	8
2.3	อัตราส่วนทางการเงินที่น่าสนใจสำหรับธุรกิจด้านสุขภาพ	9
2.4	กรอบการวิจัย	12
บทที่ 3 วิธีการวิจัย		13
3.1	กลุ่มตัวอย่าง	13
3.2	วิธีการวัดค่าตัวแปร	14
3.2.1	ตัวแปรอิสระ	14
3.2.2	ตัวแปรตาม	15
3.3	แบบจำลองในการทดสอบ	15
3.3.1	แบบจำลองอัตรากำไรขั้นต้น	15
3.3.2	แบบจำลองอัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้	16
3.3.3	แบบจำลองอัตรากำไรสุทธิ	16
3.3.4	แบบจำลองอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์	16
3.3.5	แบบจำลองอัตรากระแสเงินสด	16
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล		18
4.1	ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา	18
4.2	การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	20
4.3	การทดสอบวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ	22
4.3.1	การวิเคราะห์แบบจำลองอัตรากำไรขั้นต้น	22
4.3.2	การวิเคราะห์แบบจำลองอัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้	23
4.3.3	การวิเคราะห์แบบจำลองอัตรากำไรสุทธิ	24
4.3.4	การวิเคราะห์แบบจำลองอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์	25
4.3.5	การวิเคราะห์แบบจำลองอัตรากระแสเงินสด	26

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	28
5.1 ผลสรุปการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ	28
5.2 ข้อจำกัดในการวิจัย	31
5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต	32
รายการอ้างอิง	33
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก ค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรมด้านสุขภาพของประเทศสหรัฐอเมริกา	36
ภาคผนวก ข ค่ากลางอุตสาหกรรมของกลุ่มธุรกิจโรงพยาบาลในประเทศไทย	37
ภาคผนวก ค สูตรคำนวณอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้โดยฐานข้อมูล BOL	39
ประวัติผู้เขียน	41

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	18
4.2 ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างย่อยที่ใช้สำหรับแบบจำลองอัตรากำไรขั้นต้น	19
4.3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่านัยสำคัญระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ	20
4.4 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองอัตรากำไรขั้นต้น	23
4.5 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองอัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้	24
4.6 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองอัตรากำไรสุทธิ	24
4.7 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองแบบจำลองอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์	26
4.8 การวิเคราะห์แบบจำลองอัตรากระแสเงินสด (Cash Flow Margin)	27
5.1 ผลสรุปการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ	28

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ธุรกิจด้านสุขภาพ หรือ Healthcare sector คือ ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับทุกสิ่งทุกอย่างในความดูแลความเป็นอยู่ด้านสุขภาพของมนุษย์ มีขอบเขตกว้าง ครอบคลุมตั้งแต่เรื่องยา อุปกรณ์การแพทย์ การรักษาพยาบาล (องค์ความรู้ SMEs, 2557, น.1)

Gapenski (2011, น. 4) ระบุว่า อุตสาหกรรมหลักในกลุ่มธุรกิจด้านสุขภาพ มีดังนี้

- อุตสาหกรรมการให้บริการด้านสุขภาพ (Health services) ประกอบไปด้วย ผู้ให้บริการด้านสุขภาพ ทั้งที่บริการเวชปฏิบัติ โรงพยาบาล คลินิก สถานพยาบาล ศูนย์ดูแลผู้ป่วยและผู้สูงอายุ ผู้ให้การดูแลสุขภาพผู้ป่วยที่บ้านและการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย
- อุตสาหกรรมการประกันสุขภาพ (Health insurance) ซึ่งเป็นผู้จ่ายค่าบริการรายใหญ่ที่สุดให้กับกลุ่มอุตสาหกรรมการให้บริการด้านสุขภาพ รวมทั้งบริษัทเอกชน โครงการภาครัฐ และองค์กรที่ให้บริการทั้งสองด้าน คือทั้งประกันสุขภาพและให้บริการด้านสุขภาพ
- อุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์และเวชภัณฑ์ (Medical equipment and suppliers) รวมไปถึงผู้ผลิตเครื่องตรวจวินิจฉัยโรค เช่น เครื่องเอกซเรย์ อุปกรณ์การแพทย์ทันตกรรม เช่น รถเข็นผู้ป่วย เวชภัณฑ์ที่ไม่ใช่ยา เช่น เครื่องมือผ่าตัดแบบใช้แล้วทิ้งและเข็มฉีดยา
- อุตสาหกรรมยาและไบโอเทคโนโลยี (Pharmaceuticals and biotechnology) เป็นอุตสาหกรรมที่พัฒนายาและผลิตภัณฑ์รักษาโรค
- อุตสาหกรรมอื่นๆ เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่รวมธุรกิจหลากหลายไว้ด้วยกัน ตั้งแต่ ธุรกิจที่ปรึกษา สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ ไปจนถึงหน่วยงานวิจัยเอกชน

องค์ความรู้ SMEs (2557, น.1) ได้วิเคราะห์ไว้ว่า สำหรับประเทศไทย ธุรกิจโรงพยาบาลถือว่าเป็นธุรกิจที่ค่อนข้างโดดเด่นในกลุ่มธุรกิจด้านสุขภาพ สามารถแข่งขันในระดับ

ภูมิภาคได้ เพราะค่ารักษาพยาบาลไม่แพงเมื่อเทียบกับคุณภาพและบริการที่ได้รับ อีกทั้งประเทศไทยยังมีจุดแข็งด้านการท่องเที่ยวและเป็นศูนย์กลางหนึ่งของธุรกิจการบิน จึงทำให้เกิด Medical Tourism ของธุรกิจโรงพยาบาลที่ภาครัฐสนับสนุนจนเฟื่องฟูในประเทศไทยมากขึ้นเรื่อยๆ

นอกจากนี้ ปัจจัยสำคัญอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้ธุรกิจโรงพยาบาลมีความสำคัญในยุคปัจจุบัน ก็คือ การก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยของประเทศไทย โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (2558, น.24-25) ได้กล่าวไว้ว่า ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่ “สังคมสูงวัย” ตั้งแต่ปี 2548 และในราวปี 2564 หรืออีก 4 ปีข้างหน้าก็จะกลายเป็น “ผู้สูงวัยอย่างสมบูรณ์” จากนั้นจะใช้เวลาอีกเพียง 10 ปี ก็จะกลายเป็น “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” ประมาณปี พ.ศ. 2574 ตามนิยามต่อไปนี้

“สังคมสูงวัย” (Aged society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด (หรือประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 7)

“สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” (Complete aged society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด (หรือประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 14)

“สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” (Super aged society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด (หรือประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20)

ในปี 2557 ประเทศไทยมีผู้สูงอายุวัยต้น หรือผู้มีอายุ 60-69 ปี จำนวน 5.6 ล้านคน (ร้อยละ 8.6 ของประชากรทั้งหมด) ผู้สูงอายุวัยกลาง (อายุ 70-79 ปี) จำนวน 3.0 ล้านคน (ร้อยละ 4.6) และผู้สูงอายุวัยปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป) จำนวน 1.4 ล้านคน (ร้อยละ 2.1) และในปี 2583 ประเมินว่าจะมีประชากรสูงอายุวัยปลายเพิ่มขึ้นอีกเกือบเท่าตัวซึ่งเพิ่มเร็วกว่าผู้สูงอายุกลุ่มอื่น จากความจริงที่ว่าคนยิ่งมีอายุมากขึ้นก็ยิ่งมีโอกาสเสี่ยงต่อการเจ็บป่วย การสำรวจสุขภาพผู้สูงอายุไทย ปี 2556 พบว่า ร้อยละ 41 ของผู้สูงอายุเป็นโรคความดันโลหิต ร้อยละ 18 เป็นโรคเบาหวานและร้อยละ 9 เป็นโรคข้อเข่าเสื่อม ข้อเท็จจริงนี้ทำให้เกิดโอกาสทางธุรกิจของกลุ่มธุรกิจด้านสุขภาพ โดยเฉพาะธุรกิจโรงพยาบาลซึ่งให้บริการด้านการรักษาพยาบาลโดยตรง

“กระแสการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ” ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลกับการเติบโตของธุรกิจโรงพยาบาล ปัจจุบันประเทศไทยถือเป็นผู้นำตลาดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งชั้นสำคัญในอาเซียน อาทิ สิงคโปร์ มาเลเซีย จากคุณภาพการบริการที่เป็นที่ยอมรับและราคาถูกกว่าโดยเปรียบเทียบ ธุรกิจโรงพยาบาลในไทยจึงยังมีโอกาสเติบโตจากกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Money Channel, 2559) นเรศ เหล่าพรรณราย (2558) ได้อ้างถึงบทสัมภาษณ์ของ ดร. อังกูร

ฉันทนาวานิช CEO ของโรงพยาบาลลาดพร้าวไว้ว่า ประเทศไทยมีศักยภาพที่จะเป็นศูนย์กลางด้านธุรกิจสุขภาพในอาเซียนได้ เนื่องจากความพร้อมทางด้านบุคลากรและโรงพยาบาลที่มีศักยภาพจำนวนมาก และสิ่งสำคัญคือราคาค่ารักษาพยาบาลของไทยยังค่อนข้างถูกอยู่มากเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ แต่ฝีมือการรักษาอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน ดึงดูดให้คนไข้จากประเทศเพื่อนบ้านบินมารักษาและตรวจสุขภาพที่ประเทศไทย และ นเรศ เหล่าพรรณราย ยังวิเคราะห์ไว้ว่า โรงพยาบาลใหญ่ๆ ของไทย อย่างเช่น โรงพยาบาลกรุงเทพ (BDMS) โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ (BH) มีรายได้จากคนไข้ต่างชาติในระดับสูง แต่โรงพยาบาลขนาดกลางมีแนวโน้มที่จะมีฐานรายได้จากคนไข้ที่เป็นกลุ่มแรงงานที่ลี้ภัยเข้ามาจากการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและชนชั้นกลางจากประเทศเพื่อนบ้าน

องค์ความรู้ SMEs (2557, น.13) กล่าวว่า ความต้องการของชาวต่างชาติในการเข้ามาใช้บริการทางการแพทย์มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยมีผู้ป่วยชาวต่างชาติเข้ามาใช้บริการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีจำนวนผู้เข้ามารับบริการสูงสุดในภูมิภาคเอเชีย จากสถิติผู้ป่วยชาวต่างชาติเข้ามาใช้บริการทางการแพทย์ในโรงพยาบาลเอกชนไทยในช่วงปี 2544-2547 พบว่า มีจำนวนและอัตราการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นทุกปี โดยเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 27.2 ต่อปี โดยส่วนใหญ่มาจากญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ยุโรป และเอเชีย (จีน/ไต้หวัน) ซึ่งเป็นฐานตลาดหลักที่มีอยู่เดิม และพบว่า กลุ่มประเทศอาเซียน ตะวันออกกลาง และเอเชียใต้ เป็นตลาดใหม่ที่น่าสนใจและควรให้ความสำคัญเนื่องจากมีอัตราการขยายตัวสูงในช่วงที่ผ่านมา ดังนั้น “การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” ซึ่งจะทำให้มีการไหลของกลุ่มแรงงานต่างชาติเข้ามาทำงานในประเทศไทยและกลุ่มแรงงานเหล่านั้นย่อมจะต้องพึ่งพิงโรงพยาบาลในไทยสำหรับการรักษาพยาบาล เป็นการเพิ่มจำนวนคนไข้ที่จะมารับบริการโรงพยาบาล และส่งผลต่อการขยายฐานลูกค้าและรายได้ของโรงพยาบาล จึงมีผลต่อการเติบโตของธุรกิจโรงพยาบาลเช่นกัน

เพื่อรองรับกระแสการเติบโตของธุรกิจ กระทรวงสาธารณสุขได้จัดทำ “แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (ปี 2555-2559) และสมาคมโรงพยาบาลเอกชนก็ได้เสนอ “ยุทธศาสตร์การเพิ่มศักยภาพด้านบริการทางการแพทย์ของไทย” เช่นกัน แนวทางการพัฒนาการบริการการแพทย์ตามกรอบและทิศทางดังกล่าว ยกตัวอย่างเช่น มุ่งเน้นให้บริการทางการแพทย์เฉพาะทางในสาขาที่มีความชำนาญ ในฐานะที่เป็น Winning service และเป็น Regional Niche เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและช่วยเร่งเพิ่มสัดส่วนรายได้ของธุรกิจบริการสุขภาพ อันได้แก่ การผ่าตัดหัวใจ การผ่าตัดเปลี่ยนข้อ ศัลยกรรมตกแต่ง ทันตกรรม และเวชศาสตร์ฟื้นฟู และยังมีมาตรการอื่นๆ อีกหลายมาตรการที่โรงพยาบาลต่างๆ ควรนำไปพิจารณาเลือกปฏิบัติ เพื่อปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ทางธุรกิจ และการปรับตัวทางธุรกิจนี้อาจจะส่งผลกับสัดส่วนรายได้ สัดส่วน

รายจ่ายของโรงพยาบาล เช่น การเพิ่มการวิจัยและพัฒนาย่อมจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในการบริหารสูงขึ้น การขยายบริการด้านอื่นๆ อาทิ สปา นวดแผนไทย ร้านอาหาร หรือเพิ่มพื้นที่เช่า ก็ล้วนแต่ส่งผลทำให้สัดส่วนรายได้จากการรักษาพยาบาลลดลง เป็นต้น การที่โรงพยาบาลจะยังคงรักษาความสามารถในการคงอัตรากำไรไว้ได้นั้น ผู้บริหารโรงพยาบาลจึงควรจะต้องทราบผลกระทบของโครงสร้างรายได้และโครงสร้างรายจ่ายของโรงพยาบาล เพื่อจะได้เข้าใจว่ารายได้ประเภทใดหรือรายจ่ายรายการใดที่ส่งผลกับความสามารถในการทำกำไรของโรงพยาบาลอย่างมากและจะส่งผลในลักษณะใด เพื่อที่จะได้บริหารผลประกอบการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในภาวะที่กิจการต้องมีการปรับตัวหรือแม้แต่ในภาวะปกติก็ตาม เพราะการที่ความสามารถในการทำกำไรของโรงพยาบาลลดลงก็ย่อมส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของโรงพยาบาลทั้งต่อนักลงทุน ผู้ถือหุ้นหรือสถาบันการเงินที่เป็นแหล่งเงินทุนสำหรับการขยายกิจการ

1.2 วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างรายได้กับความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจโรงพยาบาล และศึกษาว่าโครงสร้างรายได้หลักประเภทต่างๆ ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรอย่างไร
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างค่าใช้จ่ายกับความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจโรงพยาบาล และศึกษาว่าต้นทุนและค่าใช้จ่ายของธุรกิจโรงพยาบาล รายการใดจะส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรมากที่สุด

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างรายได้กับความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจโรงพยาบาล และเข้าใจว่าโครงสร้างรายได้หลักประเภทต่างๆ ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรข้างต้นเหมือนหรือต่างกันอย่างไร
2. ทำให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างรายจ่ายกับความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจโรงพยาบาล และเข้าใจว่าต้นทุนและค่าใช้จ่ายของธุรกิจโรงพยาบาล รายการใดจะส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรมากที่สุด
3. เพื่อให้ผู้บริหารธุรกิจโรงพยาบาลสามารถนำข้อมูลไปใช้วิเคราะห์และช่วยในการตัดสินใจกำหนดแนวทางการบริหารกิจการโดยเฉพาะในสถานะที่จำเป็นต้องปรับตัวทางธุรกิจซึ่ง

อาจจะส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของรายได้และกำไร ข้อมูลจากการศึกษานี้จะทำให้ผู้บริหารทราบว่า ควรจะควบคุมปัจจัยใดเพื่อให้กิจการยังคงรักษาความสามารถในการทำกำไรไว้ได้

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ลักษณะการดำเนินงานของธุรกิจโรงพยาบาล

โรงพยาบาลเอกชนตั้งขึ้นเพื่อสนองความต้องการบริการการรักษาพยาบาลซึ่งรัฐไม่สามารถจัดบริการการรักษาพยาบาลได้เพียงพอ มีเป้าหมายคือต้องดำเนินการให้ได้กำไร จึงต้องแสวงหาตลาด ซึ่งก็คือ ผู้ใช้บริการที่มีกำลังซื้อ ได้แก่ กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางขึ้นไป โดยผู้ที่มีกำลังซื้อก็ย่อมประสงค์จะได้รับบริการที่ดีเป็นที่พอใจ ดังนั้น การบริหารโรงพยาบาลเอกชนส่วนใหญ่จะเน้นการบริการแบบ “โรงพยาบาล+โรงแรม” คือให้บริการด้านการรักษาพยาบาลและดำรงคุณธรรมของโรงพยาบาลเอาไว้ ผสมผสานกับบริการด้านความสะดวกสบาย ความรวดเร็วของบริการ เช่นเดียวกับบริการที่มุ่งหวังจากโรงแรมชั้นหนึ่งทั้งหลาย เพื่อความสบายใจของผู้ป่วยและญาติมิตร ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้มีกำลังทรัพย์ต้องการแต่ไม่สามารถหาได้จากโรงพยาบาลรัฐ (สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2529, เล่ม 1 น. 60-61)

ธุรกิจโรงพยาบาลเป็นธุรกิจที่เริ่มต้นได้ยาก เนื่องจากมี Switching cost ที่สูงจากการสร้างฐานลูกค้าใหม่ ซึ่งต้องอาศัยการสร้างความคุ้นเคยของคนไข้ รวมถึงชื่อเสียงที่ต้องสั่งสมมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง และจำเป็นต้องลงทุนสูงในเครื่องมือแพทย์ ทำให้บ่อยครั้งที่ธุรกิจนี้จะขาดทุนในช่วงเริ่มต้นก่อนที่จะทำกำไร จึงทำให้ธุรกิจนี้มี Barrier to Entry ค่อนข้างสูง จึงมีโรงพยาบาลเปิดใหม่ไม่บ่อยนัก นอกจากนี้การสรรหาแพทย์ก็เป็นปัญหาสำคัญ ดังนั้น หัวใจหนึ่งความสำเร็จของธุรกิจ คือการดึงดูดแพทย์ที่มีความชำนาญเข้าร่วม นอกจากนี้นโยบายภาครัฐก็เป็นความเสี่ยงประการหนึ่งของธุรกิจนี้ (องค์ความรู้ SMEs, 2557, น.1)

ผลจากการศึกษางบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงิน แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานประจำปี (แบบ 56-2) ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ในกลุ่มบริการ หมวดธุรกิจการแพทย์ ทั้ง 16 บริษัท สามารถสรุปโครงสร้างรายได้และโครงสร้างรายจ่ายของธุรกิจโรงพยาบาล ได้ดังนี้

2.1.1 โครงสร้างรายได้ของธุรกิจโรงพยาบาล ประกอบด้วยรายได้หลักดังนี้

2.1.1.1 รายได้จากกิจการโรงพยาบาล

(1) รายได้จากการรักษาพยาบาล แบ่งออกเป็น

- รายได้จากผู้ป่วยทั่วไป
- รายได้จากโครงการประกันสังคม

- รายได้จากโครงการภาครัฐอื่นๆ เช่น โครงการประกันสุขภาพ
ถ้วนหน้า โครงการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว เป็นต้น

(2) รายได้จากการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม

2.1.1.2 รายได้อื่นๆ

- (1) รายได้ค่าเช่า
- (2) ดอกเบี้ยรับ
- (3) เงินปันผลรับ

2.1.2 โครงสร้างค่าใช้จ่ายของธุรกิจโรงพยาบาล แบ่งตามมาตรฐานการบัญชี มีค่าใช้จ่ายหลัก คือ ต้นทุนกิจการโรงพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย ดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ เช่นเดียวกันกับกลุ่มธุรกิจอื่นๆ และเมื่อค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อมูลค่าใช้จ่ายในหมวดย่อยของกลุ่มธุรกิจโรงพยาบาล พบว่า

ค่าใช้จ่ายหลักของหมวดต้นทุนกิจการโรงพยาบาล ประกอบด้วย 1) ค่าธรรมเนียมแพทย์ 2) ค่ายา เวชภัณฑ์ และวัสดุสิ้นเปลือง และ 3) ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายที่ตัดเป็นต้นทุนกิจการโรงพยาบาล ส่วนค่าใช้จ่ายหลักของหมวดค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารมีค่าใช้จ่ายหลัก คือ ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายที่ตัดเป็นค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร

2.1.3 โครงสร้างรายจ่ายของธุรกิจโรงพยาบาล แบ่งตามค่าใช้จ่ายตามลักษณะ มีค่าใช้จ่ายหลักของกลุ่มธุรกิจโรงพยาบาล ดังนี้

- 1) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุคลากร
- 2) ค่าธรรมเนียมแพทย์
- 3) ค่ายา เวชภัณฑ์ และวัสดุสิ้นเปลือง
- 4) ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย
- 5) ค่าใช้จ่ายจากเช่าหรือเช่าซื้อ
- 6) ค่าซ่อมบำรุง
- 7) ค่าตรวจปฏิบัติการและค่าเอกซเรย์
- 8) ค่าบริการด้านการแพทย์จากผู้ให้บริการภายนอก
- 9) ค่าสาธารณูปโภค
- 10) ค่าตอบแทนผู้บริหาร

Gapenski (2011, น. 83-94) ได้แสดงตัวอย่างงบการเงินของโรงพยาบาลในต่างประเทศที่มีลักษณะการดำเนินธุรกิจที่ไม่ซับซ้อนมาก มีโครงสร้างรายได้ของธุรกิจประกอบไปด้วย

รายได้จากผู้ป่วยทั่วไป รายได้จากคู่สัญญา และรายได้อื่น นอกจากนี้ยังมีรายได้จากการลงทุนในหลักทรัพย์อีกด้วย ซึ่งถือเป็นรายได้ที่ไม่ได้มาจากการดำเนินงาน สำหรับโครงสร้างรายจ่าย ประกอบไปด้วย เงินเดือนและสวัสดิการ เวชภัณฑ์และวัสดุสิ้นเปลือง ค่าประกันภัย ค่าเช่าจากการเช่าซื้อ ค่าเสื่อมราคา ดอกเบี้ยจ่าย และค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ

ต้นทุนผลิตภัณฑ์หรือบริการเป็นข้อมูลสำคัญต่อการตัดสินใจทางการตลาดและสำคัญต่อการควบคุมต้นทุนดำเนินการ เพราะการที่กิจการจะมีความสามารถในการทำกำไรได้ จำเป็นต้องวางมาตรการในการควบคุมต้นทุนการดำเนินงาน ถ้าปราศจากข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนการให้บริการ ผู้บริหารก็จะมีโอกาสทราบแนวทางการควบคุมต้นทุนกิจการได้เลย โดยได้กล่าวถึงต้นทุนโรงพยาบาลที่สำคัญ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุคลากร ซึ่งประกอบด้วย ค่าแรง ค่าจ้าง ค่าเงินเดือน ค่าล่วงเวลา และค่าใช้จ่ายอื่น เช่น ค่าเช่า ค่าดอกเบี้ย ค่าเสื่อมราคา เป็นต้น (สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2529, เล่ม 2 น. 304-307)

2.2 อัตราส่วนทางการเงิน

อัตราส่วนทางการเงินเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ใช้วัดความสามารถในการดำเนินการและสถานะทางการเงินของกิจการ ช่วยในการวิเคราะห์ความเติบโตของกิจการ มีประโยชน์สำหรับการพยากรณ์และช่วยให้ผู้บริหารสามารถตั้งเป้าหมายของกิจการอย่างสมเหตุสมผล

Goel (2016) จัดกลุ่มอัตราส่วนทางการเงินไว้ 5 กลุ่ม ดังต่อไปนี้ อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratios) อัตราส่วนประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ (Efficiency Ratios) อัตราส่วนสภาพคล่อง (Liquidity Ratios) อัตราส่วนความสามารถในการชำระหนี้ (Solvency Ratios) และอัตราส่วนมูลค่าตลาด (Market Ratios) โดยมีรายละเอียดดังนี้

อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรบ่งบอกสุขภาพการดำเนินงานของกิจการในการที่จะสร้างกำไร โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ อัตรากำไร (Margins) บอกความสามารถของกิจการในการแปลงมูลค่าเงินลงทุนให้แปรเปลี่ยนไปอยู่ในรูปของกำไร โดยสามารถวัดได้ในแต่ละระดับชั้น เช่น กำไรขั้นต้น กำไรจากการดำเนินงาน หรือกำไรสุทธิ เป็นต้น และอัตราผลตอบแทน (Returns) ซึ่งแสดงถึงความสามารถขององค์กรในการสร้างผลตอบแทนให้ผู้ถือหุ้น

อัตราส่วนประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์แสดงถึงความสามารถในการสร้างผลการดำเนินงานจากสิ่งที้นำมาลงทุนซึ่งประกอบด้วย เงิน วัตถุดิบ สินทรัพย์และบุคลากร โดยผลการดำเนินงานอาจจะอยู่ในรูปของยอดขายที่เพิ่มขึ้นหรือลูกค้ารายใหม่ เป็นต้น

อัตราส่วนสภาพคล่องสื่อถึงความสามารถขององค์กรในการชำระหนี้สินระยะสั้น ซึ่งบ่งบอกความยั่งยืนของกิจการ อัตราส่วนสภาพคล่องยิ่งดี ก็ยิ่งแสดงว่าเงินทุนหมุนเวียนมีความแข็งแกร่งมากขึ้น เงินทุนหมุนเวียนที่ยิ่งแข็งแกร่ง โอกาสเติบโตของกิจการก็เพิ่มขึ้น

อัตราส่วนความสามารถในการชำระหนี้แสดงถึงความสามารถของกิจการในการชำระหนี้สินระยะยาวและดอกเบี้ยของหนี้สินนั้น การวัดอัตราส่วนความสามารถในการชำระหนี้สำคัญสำหรับการวิเคราะห์ความเสี่ยงทางการเงิน ช่วยในการตัดสินใจของเจ้าของกิจการ บ่งบอกถึงโอกาสอยู่รอดของธุรกิจในระยะยาว และยังช่วยในการวิเคราะห์โครงสร้างทุนของกิจการได้ว่า จัดหาทุนในการดำเนินงานมาได้อย่างไร เป็นการระดมทุนจากผู้ถือหุ้น จากการกู้ยืม หรือจากทั้งสองส่วนผสมกัน

อัตราส่วนมูลค่าตลาดสะท้อนให้เห็นว่า มูลค่าของกิจการนั้นอยู่ในสถานะที่ดีพอหรือไม่ โดยจะสะท้อนให้เห็นในอัตราส่วนราคาต่อเงินปันผล (Price-to-earnings ratio: P/E Ratio) และอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าตามบัญชี (M/BV Ratio) เป็นต้น

2.3 อัตราส่วนทางการเงินที่น่าสนใจสำหรับธุรกิจด้านสุขภาพ

Gapenski (2011, น. 610-626) กล่าวถึงความสำคัญเกี่ยวกับข้อมูลด้านค่าใช้จ่ายโรงพยาบาลไว้ว่า รายละเอียดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายแบ่งตามแผนกหรือแบ่งตามสัญญา หรือข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายต่อปริมาณการให้บริการนั้นสำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหาร นอกจากนี้ยังอธิบายถึงการวิเคราะห์สุขภาพทางการเงินของธุรกิจด้านสุขภาพ โดยใช้ อัตราส่วนทางการเงินดังต่อไปนี้ Total margin, Operating margin, Return on asset (ROA), Return on equity (ROE), Current ratio, Days cash on hand, Debt ratio, Debt-to-capitalization, Times interest earned (TIE), Cash flow coverage (CFC), Fixed asset turnover, Total asset turnover, Days in patient accounts receivable, Average ag of plant, Price/earnings (P/E) และ Market/book (M/B) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์โดยนำค่าอัตราส่วนทางการเงินที่คำนวณได้มาเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรม เพื่อพิจารณาว่าสุขภาพทางการเงินขององค์กรนั้นดีกว่าหรือแย่กว่าค่าเฉลี่ยของอุตสาหกรรมธุรกิจด้านสุขภาพ รายละเอียดของสูตรการคำนวณและค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรมในประเทศสหรัฐอเมริกา แสดงไว้ในภาคผนวก ก

สำหรับค่ากลางอุตสาหกรรมของกลุ่มธุรกิจโรงพยาบาลในประเทศไทย อ้างอิงจากฐานข้อมูล BOL ได้แสดงไว้ในภาคผนวก ข ผู้บริหารโรงพยาบาลในประเทศไทย สามารถใช้วิธีการเดียวกันนี้ในการประเมินสุขภาพทางการเงินขององค์กรที่ตนบริหาร โดยคำนวณค่าอัตราส่วนทางการเงินโดยใช้สูตรของ BOL ซึ่งระบุไว้ในภาคผนวก ค และเปรียบเทียบค่าที่ได้กับค่ากลาง

อุตสาหกรรมของประเทศไทยที่ระบุไว้ในภาคผนวก ข ก็จะสามารถประเมินได้ว่าสุขภาพทางการเงินดีกว่าหรือแย่กว่าค่ากลางอุตสาหกรรมของประเทศไทย หรือสามารถใช้สูตรคำนวณในภาคผนวก ก แล้วเปรียบเทียบค่าที่ได้ในตารางเดียวกัน เพื่อประเมินว่าสุขภาพทางการเงินดีกว่าหรือแย่กว่าค่ากลางอุตสาหกรรมของประเทศสหรัฐอเมริกา

Kelly และ Teufel (2011, p.159-166) กล่าวถึง ตัวชี้วัดการประเมินมูลค่าที่นักลงทุนเลือกใช้สำหรับวิเคราะห์ความมั่นคงในการลงทุนในกลุ่มธุรกิจด้านสุขภาพ ซึ่งได้แก่ P/E (Price-to-earnings), P/FE (Price-to forward earnings), P/B (Price-to-book), P/S (Price-to-sales), P/CF (Price-to-cash-flow), DY (Dividend yield) และ EV/EBITDA (มูลค่ากำไรขององค์กรก่อนหักค่าใช้จ่ายทางการเงิน ภาษี ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย) นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึง คำถามสำคัญที่ควรคำนึงถึงในการวิเคราะห์องค์กรในกลุ่มธุรกิจด้านสุขภาพ อาทิเช่น

ค่าใช้จ่ายสิ่งป้อนเข้า อะไรเป็นค่าใช้จ่ายหลักของสิ่งที่ป้อนเข้าเพื่อการดำเนินธุรกิจโรงพยาบาล แนวโน้มของค่าใช้จ่ายนี้เป็นอย่างไรและค่าใช้จ่ายนี้มีผลกระทบต่ออัตรากำไรขององค์กร อะไรทำให้อัตรากำไรขยายตัวหรือหดตัว ถ้าสิ่งนี้สามารถบ่งชี้อัตรากำไรก็ควรพิจารณาต่อว่าในอดีตได้บริหารจัดการเรื่องนี้ให้มีประสิทธิผลได้อย่างไร หลายครั้งพบว่าการเฝ้าติดตามราคาสินค้าโภคภัณฑ์ก็ต้องติดตามสภาพภูมิอากาศด้วยเช่นกัน เนื่องจากส่งผลกระทบต่อปริมาณอุปทานของสินค้าโภคภัณฑ์หลายรายการ ข้อมูลนี้สอดคล้องกับข้อมูลค่าใช้จ่ายตามลักษณะที่ปรากฏในงบการเงิน ซึ่งพบว่า ค่าใช้จ่ายค่าเวชภัณฑ์และวัสดุสิ้นเปลืองเป็นหนึ่งในรายการหลักของธุรกิจโรงพยาบาล

อัตรากำไร ควรพิจารณาถึงอัตรากำไรว่ากำลังเติบโตหรือกำลังหดตัว และอะไรที่เป็นตัวผลักดันการเปลี่ยนแปลงนั้น อัตรากำไรเมื่อเปรียบเทียบกับบริษัทอื่นๆ ในกลุ่มธุรกิจเดียวกันเป็นอย่างไร โดยนักลงทุนควรพึงระวังว่าผู้บริหารบริษัทตกแต่งงบกำไรขาดทุน (Income statement) ให้ปรากฏอัตรากำไรอย่างที่ต้องการได้ โดยสามารถทำได้ในหลายรูปแบบ เช่น รับรู้รายได้ให้เร็วขึ้นเพื่อเพิ่มรายได้จากการขาย ขยายการผลิตอย่างรุนแรงเพื่อกระตุ้นอัตรากำไรขั้นต้น และตัดงบประมาณค่าวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารเป็นการชั่วคราวเพื่อเพิ่มอัตรากำไรจากการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังกล่าวอีกว่า ควรจะศึกษารายการรายจ่ายอย่างรอบคอบ แต่ละรายการ เช่น ค่าวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ควรจะสัมพันธ์กันกับบรรทัดฐานของอุตสาหกรรม

การพิจารณาอัตรากำไรสำคัญอย่างยิ่งในสภาวะที่มีการขึ้นราคาของวัตถุดิบ ยิ่งเป็นองค์กรที่ผลิตสินค้าที่เข้าใกล้ความเป็น commodities เท่าไร อำนาจในการกำหนดราคาก็ยิ่งลดลงเท่านั้น ทำให้อาจเกิดภาวะขาดทุนในช่วงที่มีการขึ้นราคาของที่เป็นสิ่งป้อนเข้าอย่างรุนแรง ในทาง

กลับกัน ต้นทุนด้านตราสินค้าที่แข็งแกร่งและผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่างอย่างเป็นเอกลักษณ์จะช่วยให้มีอำนาจในการกำหนดราคา ซึ่งจะสามารถทำให้ยังคงอัตรากำไรไว้ได้ในช่วงที่มีภาวะเงินเฟ้อ

ความแข็งแกร่งทางการเงิน ควรพิจารณาว่าบริษัทมีเงินสดและกระแสเงินสดเพียงพอสำหรับการดำเนินงานได้เป็นอย่างดีในอนาคตหรือไม่ เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายทางการเงินขององค์กรกับรายได้จากการดำเนินงานที่บริษัทหามาได้ (Interest coverage ratio) องค์กรต้องการแหล่งเงินทุนเพิ่มเติมในอนาคตสำหรับขยายการดำเนินงานหรือไม่ ถ้าต้องการความสามารถขององค์กรในการรับภาระหนี้สินเพิ่มเติม หรือองค์กรจำเป็นต้องเพิ่มทุน จะส่งผลให้สัดส่วนผู้ถือหุ้นเดิมลดลงหรือไม่ โดยสามารถเจาะลึกสุขภาพทางการเงินได้จากการเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินจากงบแสดงฐานะทางการเงินกับองค์กรในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน ยกตัวอย่าง เช่น อัตราส่วน debt-to-capital ในระยะยาว และ current ratio สามารถนำมาใช้ในการประเมินโครงสร้างทุนและระดับสภาพคล่องขององค์กร โดยต้องพึงระลึกไว้ว่าการมีหนี้สินไม่ได้หมายความว่า是一件ที่ไม่ดี หลายองค์กรสามารถสร้างผลตอบแทนที่ดีเลิศจากทุนที่กู้ยืมมา การทำความเข้าใจกับโครงสร้างทุนขององค์กรและประวัติการทำผลกำไรจากเงินทุนจะช่วยให้สามารถตัดสินใจระดับหนี้สินที่เหมาะสม

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ความสามารถในการทำกำไรทั้งที่อยู่ในรูปของอัตรากำไรและในรูปของอัตราส่วนการเงินอื่นๆ เป็นข้อมูลสำคัญที่มักจะถูกนำไปใช้ในการประเมินความมั่นคงและสุขภาพทางการเงินของกิจการ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องบริหารอัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไรให้ได้ดีมีประสิทธิภาพที่สุด ไม่ว่าจะสถานการณ์ทางธุรกิจจะเป็นอย่างไร และปัจจัยที่สำคัญน่าจะส่งผลต่อกำไรขององค์กร ได้แก่ รายได้และค่าใช้จ่าย เพื่อที่จะทำความเข้าใจความสำคัญของรายได้และรายจ่ายในหมวดต่างๆ ว่ารายการใดส่งผลกระทบต่อกำไรขององค์กรมากที่สุด จึงเลือกศึกษาความสัมพันธ์ของสัดส่วนรายได้และสัดส่วนรายจ่ายในทุกๆ รายการที่เป็นรายได้หลักและรายจ่ายหลัก

2.4 กรอบการวิจัย

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการนำข้อมูลทุติยภูมิมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้วิธีการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อสรุปการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ของข้อมูล และการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของโรงพยาบาล โดยมีรายละเอียดวิธีการวิจัยดังนี้

3.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ หมวดธุรกิจการแพทย์ ภายในปี 2558 ซึ่งมีจำนวน 16 บริษัท ดังต่อไปนี้

AHC	บริษัท โรงพยาบาลเอกชล จำกัด (มหาชน)
BCH	บริษัท บางกอก เซ็น ฮอสปิทอล จำกัด (มหาชน)
BDMS	บริษัท กรุงเทพดุสิตเวชการ จำกัด(มหาชน)
BH	บริษัท โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ จำกัด (มหาชน)
CHG	บริษัท โรงพยาบาลจุฬารัตน์ จำกัด (มหาชน)
CMR	บริษัท เชียงใหม่รามธุรกิจการแพทย์ จำกัด (มหาชน)
KDH	บริษัท ธนบุรี เมดิเคิล เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)
LPH	บริษัท โรงพยาบาล ลาดพร้าว จำกัด (มหาชน)
M-CHAI	บริษัท โรงพยาบาลมหาชัย จำกัด (มหาชน)
NEW	บริษัท วัฒนาการแพทย์ จำกัด (มหาชน)
NTV	บริษัท โรงพยาบาลนนทเวช จำกัด (มหาชน)
RAM	บริษัท โรงพยาบาลรามคำแหง จำกัด (มหาชน)
SKR	บริษัท ศิครินทร์ จำกัด (มหาชน)
SVH	บริษัท สมิติเวช จำกัด (มหาชน)
VIBHA	บริษัท โรงพยาบาลวิภาวดี จำกัด (มหาชน)
VIH	บริษัท ศรีวิชัยเวชวิวัฒน์ จำกัด (มหาชน)

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเก็บรวบรวมจากฐานข้อมูล SETSMART ฐานข้อมูล BOL เป็นข้อมูลรายปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ถึงปี พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นข้อมูลจากปีล่าสุดย้อนหลังไป 10 ปี และข้อมูลที่เปิดเผยในงบการเงิน หมายเหตุประกอบงบการเงิน รายงานประจำปี และแบบฟอร์ม 56-1 ของบริษัทจดทะเบียนที่ศึกษา

3.2 วิธีการวัดค่าตัวแปร

การวัดค่าตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม และตัวแปรควบคุม ใช้วิธีคำนวณหาสัดส่วนเป็นร้อยละ โดยเปรียบเทียบกับรายได้ของกิจการ โดยใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูล SETSMART และ BOL และใช้สูตรคำนวณดังนี้

3.2.1 ตัวแปรอิสระ

(1) สัดส่วนรายได้จากกิจการโรงพยาบาล (Hospital Operation Revenue Ratio: HOR)

$$\text{HOR} = [\text{รายได้จากกิจการโรงพยาบาล} / \text{รายได้รวม}] \times 100$$

(2) สัดส่วนรายได้จากผู้ป่วยทั่วไป (General Patient Income Ratio: GPI)

$$\text{GPI} = [\text{รายได้จากผู้ป่วยทั่วไป} / \text{รายได้รวม}] \times 100$$

(3) สัดส่วนรายได้จากโครงการประกันสังคม (Social Security Income Ratio: SSI)

$$\text{SSI} = [\text{รายได้โครงการประกันสังคม} / \text{รายได้รวม}] \times 100$$

(4) สัดส่วนต้นทุนขาย (Cost of Goods Sold Ratio: COGS)

$$\text{COGS} = [\text{ต้นทุนขาย} / \text{รายได้รวม}] \times 100$$

(5) สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร (Sales and Administration Costs Ratio: SGA)

$$\text{SGA} = [\text{ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร} / \text{รายได้รวม}] \times 100$$

(6) สัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย (Depreciation and Amortization Ratio: DA)

$$\text{DA} = [\text{ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย} / \text{รายได้รวม}] \times 100$$

(7) สัดส่วนดอกเบี้ยจ่าย (Interest Ratio: INT)

$$\text{INT} = [\text{ดอกเบี้ยจ่าย} / \text{รายได้รวม}] \times 100$$

(8) สัดส่วนภาษีเงินได้ (Tax Ratio: TAX)

$$\text{TAX} = [\text{ภาษีเงินได้} / \text{รายได้รวม}] \times 100$$

3.2.2 ตัวแปรตาม**(1) อัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin: GPM)**

$$\text{GPM} = [\text{กำไรขั้นต้น} / \text{รายได้รวม}] \times 100$$

โดย กำไรขั้นต้น = รายได้รวม - ต้นทุนขาย

(2) อัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ (EBIT Margin: EBITM)

$$\text{EBITM} = [\text{EBIT} / \text{รายได้รวม}] \times 100$$

โดย EBIT = รายได้รวม - ต้นทุนสินค้าขาย

(3) อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin: NPM)

$$\text{NPM} = [\text{กำไรสุทธิ} / \text{รายได้รวม}] \times 100$$

(4) อัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ (Return on Asset: ROA)

$$\text{ROA} = [\text{กำไรสุทธิ} / \text{สินทรัพย์รวม (เฉลี่ย)}] \times 100$$

โดย สินทรัพย์รวม (เฉลี่ย) = [สินทรัพย์รวมต้นปี + สินทรัพย์รวมปลายปี] / 2

(5) อัตรากระแสเงินสด (Cash Flow Margin: CFM)

$$\text{CFM} = [\text{กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน} / \text{รายได้รวม}] \times 100$$

โดย กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน = กำไรสุทธิ + ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

3.3 แบบจำลองในการทดสอบ**3.3.1 แบบจำลองอัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin Model)**

$$\text{GPM}_{it} = \beta_1 + \beta_2(\text{HOR}_{it}) + \beta_3(\text{GPI}_{it}) + \beta_4(\text{SSI}_{it}) + \varepsilon_{it}$$

โดย GPM_{it} = อัตรากำไรขั้นต้นของบริษัท i ในปี t

HOR_{it} = สัดส่วนรายได้จากกิจการโรงพยาบาล

GPI_{it} = สัดส่วนรายได้จากผู้ป่วยทั่วไป

SSI_{it} = สัดส่วนรายได้จากโครงการประกันสังคม

3.3.2 แบบจำลองอัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ (EBIT Margin Model)

$$EBITM_{it} = \beta_1 + \beta_2(COGS_{it}) + \beta_3(SGA_{it}) + \beta_4(DA_{it}) + \varepsilon_{it}$$

โดย	$EBITM_{it}$	=	อัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ของบริษัท i ในปี t
	$COGS_{it}$	=	สัดส่วนต้นทุนขาย
	SGA_{it}	=	สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร
	DA_{it}	=	สัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

3.3.3 แบบจำลองอัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin Model)

$$NPM_{it} = \beta_1 + \beta_2(COGS_{it}) + \beta_3(SGA_{it}) + \beta_4(DA_{it}) + \beta_5(INT_{it}) + \beta_6(TAX_{it}) + \varepsilon_{it}$$

โดย	NPM_{it}	=	อัตรากำไรสุทธิของบริษัท i ในปี t
	$COGS_{it}$	=	สัดส่วนต้นทุนขาย
	SGA_{it}	=	สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร
	DA_{it}	=	สัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย
	INT_{it}	=	สัดส่วนดอกเบี้ยจ่าย
	TAX_{it}	=	สัดส่วนภาษีเงินได้

3.3.4 แบบจำลองอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ (Return On Asset Model)

$$ROA_{it} = \beta_1 + \beta_2(COGS_{it}) + \beta_3(SGA_{it}) + \beta_4(DA_{it}) + \beta_5(INT_{it}) + \beta_6(TAX_{it}) + \varepsilon_{it}$$

โดย	ROA_{it}	=	อัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ของบริษัท i ในปี t
	$COGS_{it}$	=	สัดส่วนต้นทุนขาย
	SGA_{it}	=	สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร
	DA_{it}	=	สัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย
	INT_{it}	=	สัดส่วนดอกเบี้ยจ่าย
	TAX_{it}	=	สัดส่วนภาษีเงินได้

3.3.5 แบบจำลองอัตรากระแสเงินสด (Cash Flow Margin)

$$CFM_{it} = \beta_1 + \beta_2(COGS_{it}) + \beta_3(SGA_{it}) + \beta_4(INT_{it}) + \beta_5(TAX_{it}) + \varepsilon_{it}$$

โดย	CFM_{it}	=	อัตรากระแสเงินสดของบริษัท i ในปี t
	$COGS_{it}$	=	สัดส่วนต้นทุนขาย
	SGA_{it}	=	สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร

INT_{it} = สัดส่วนดอกเบี้ยจ่าย
 TAX_{it} = สัดส่วนภาษีเงินได้

บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล

4.1 ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา

ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่รวบรวมจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ หมวดธุรกิจการแพทย์ ภายในปี 2558 ซึ่งมีจำนวน 16 บริษัท ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ถึงปี พ.ศ. 2558 มีจำนวนทั้งสิ้น 139 ข้อมูล ยกเว้นข้อมูลสัดส่วนรายได้จากผู้ป่วยทั่วไปและสัดส่วนรายได้จากโครงการประกันสังคมซึ่งมีเพียงจำนวน 39 ข้อมูล ในตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าความแปรปรวน เพื่ออธิบายให้เห็นถึงอัตราส่วนทางการเงินในธุรกิจโรงพยาบาลในภาพรวม ส่วนตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างย่อยที่นำไปใช้ในการวิเคราะห์แบบจำลองอัตรากำไรขั้นต้น

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตัวแปร	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
อัตรากำไรขั้นต้น	139	32.35	17.17	46.06	6.96
อัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้	139	15.30	-17.88	38.73	8.38
อัตรากำไรสุทธิ	139	10.68	-18.37	30.31	7.04
อัตราผลตอบแทนสินทรัพย์	139	9.29	-12.23	23.91	6.06
อัตราระแสเงินสด	139	21.62	-12.66	43.27	8.02
สัดส่วนรายได้จากกิจการโรงพยาบาล	139	96.75	77.78	99.52	4.07
สัดส่วนรายได้จากผู้ป่วยทั่วไป	39	68.96	39.17	98.28	13.97
สัดส่วนรายได้จากโครงการประกันสังคม	39	20.62	0	43.71	12.31
สัดส่วนต้นทุนขาย	139	67.65	53.94	82.83	6.96
สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร	139	15.99	5.02	70.88	7.38
สัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	139	6.33	15.69	0.54	1.91
สัดส่วนดอกเบี้ยจ่าย	139	1.42	0	5.38	1.08
สัดส่วนภาษีเงินได้	139	3.20	-0.43	8.26	1.71

ตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยของอัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้และอัตรากำไรสุทธิของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับร้อยละ 32.35, 15.30 และ 10.68 ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยของอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ ร้อยละ 9.29 และค่าเฉลี่ยของอัตราระแสเงินสด ร้อยละ 21.62

ค่าเฉลี่ยสัดส่วนรายได้จากกิจการโรงพยาบาลมีค่าสูงถึง ร้อยละ 96.75 แสดงให้เห็นว่า รายได้เกือบทั้งหมดของโรงพยาบาลมาจากรายได้จากกิจการโรงพยาบาล ซึ่งเป็นรายได้ที่มาจากผู้ป่วยทั่วไปเป็นหลัก โดยมีค่าเฉลี่ยของสัดส่วนรายได้จากผู้ป่วยทั่วไป ร้อยละ 68.96 และโรงพยาบาลบางแห่งมีรายได้จากผู้ป่วยทั่วไปสูงถึง ร้อยละ 98.28 บางโรงพยาบาลไม่ได้รับรายได้จากโครงการประกันสังคมเลย แต่ในภาพรวมทั้งอุตสาหกรรมมีสัดส่วนรายได้จากโครงการประกันสังคมเฉลี่ย ร้อยละ 20.62

สำหรับความสามารถในการทำกำไร เมื่อพิจารณาจากอัตรากำไรขั้นต้น พบว่ามีอัตรากำไรขั้นต้น เริ่มต้นที่ร้อยละ 17.17 ขึ้นไป แต่เมื่อพิจารณาจากอัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้และอัตรากำไรสุทธิ พบว่าโรงพยาบาลบางแห่งประสบภาวะขาดทุน แต่ภาพโดยรวมของทั้งอุตสาหกรรมก็ยังคงมีความสามารถในการทำกำไร คือมีค่าเฉลี่ยของอัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้และอัตรากำไรสุทธิ ร้อยละ 15.30 และ 10.68 ตามลำดับ

ด้านโครงสร้างค่าใช้จ่าย พบว่าค่าเฉลี่ยของสัดส่วนต้นทุนขาย สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร สัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย สัดส่วนดอกเบี้ยจ่ายและสัดส่วนภาษีเงินได้เท่ากับ ร้อยละ 67.65, 15.99, 6.33, 1.42 และ 3.20 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าภาระค่าใช้จ่ายทางการเงินของธุรกิจโรงพยาบาลนั้นค่อนข้างต่ำ บางโรงพยาบาลไม่มีภาระค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เลย

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างย่อยที่ใช้สำหรับแบบจำลองอัตรากำไรขั้นต้น

ตัวแปร	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
อัตรากำไรขั้นต้น	39	30.67	20.66	40.05	5.38
สัดส่วนรายได้จากกิจการโรงพยาบาล	39	97.11	82.41	99.40	3.43
สัดส่วนรายได้จากผู้ป่วยทั่วไป	39	68.96	39.17	98.28	13.97
สัดส่วนรายได้จากโครงการประกันสังคม	39	20.62	0	43.71	12.31

ตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตรากำไรขั้นต้นและสัดส่วนรายได้กิจการโรงพยาบาลมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย โดยค่าเฉลี่ยของอัตรากำไรขั้นต้นเปลี่ยนเป็น 30.67 ลดลงจากเดิม 32.35 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตรากำไรขั้นต้นเปลี่ยนเป็น 5.38 ลดลงจาก 6.96 ส่วนค่าเฉลี่ยของสัดส่วนรายได้กิจการโรงพยาบาลเปลี่ยนเป็น

97.11 เพิ่มขึ้นจากเดิม 96.67 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสัดส่วนรายได้กิจการโรงพยาบาล เปลี่ยนเป็น 3.43 ลดลงจาก 4.07

4.2 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation)

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระของทุกแบบจำลอง ทำโดยใช้วิธีทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation) ถ้าหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวกแสดงถึงการมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ติดลบ แสดงถึงการมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ถ้าหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ 1 หรือ -1 แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และถ้าหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในระดับที่ต่ำ ดังนั้นในการวิจัยนี้จึงใช้วิธีแปรผลดังนี้ ถ้าหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ -0.33 ถึง 0.33 จะถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ถ้าหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง -0.33 ถึง -0.67 และ 0.33 ถึง 0.67 จะถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง และถ้าหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ -0.67 ลงมาและตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไปจะถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และจากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระได้ผลวิจัยดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่านัยสำคัญระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	Pearson Correlation	p-value
อัตรากำไรขั้นต้น	สัดส่วนรายได้จากกิจการโรงพยาบาล	-0.160	0.331
	สัดส่วนรายได้จากผู้ป่วยทั่วไป	-0.434**	0.006
	สัดส่วนรายได้จากโครงการประกันสังคม	0.480**	0.002
อัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้	สัดส่วนต้นทุนขาย	-0.682**	0.000
	สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร	-0.522**	0.000
	สัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	-0.298**	0.000
อัตรากำไรสุทธิ	สัดส่วนต้นทุนขาย	-0.660**	0.000
	สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร	-0.511**	0.000
	สัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	-0.346**	0.000

ตารางที่ 4.3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่านัยสำคัญระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	Pearson Correlation	p-value
อัตรากำไรสุทธิ (ต่อ)	สัดส่วนดอกเบี้ยจ่าย	-0.083	0.330
	สัดส่วนภาษีเงินได้	0.774**	0.000
อัตราผลตอบแทน สินทรัพย์	สัดส่วนต้นทุนขาย	-0.561**	0.000
	สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร	-0.412**	0.000
	สัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	-0.400**	0.000
	สัดส่วนดอกเบี้ยจ่าย	-0.389**	0.000
	สัดส่วนภาษีเงินได้	0.747**	0.000
อัตรากระแสเงินสด	สัดส่วนต้นทุนขาย	-0.723**	0.000
	สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร	-0.457**	0.000
	สัดส่วนดอกเบี้ยจ่าย	0.106	0.216
	สัดส่วนภาษีเงินได้	0.806**	0.000

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

สัดส่วนรายได้จากกิจการโรงพยาบาลมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตรากำไรขั้นต้นอย่างไม่เป็นนัยสำคัญในระดับความสัมพันธ์กันต่ำเมื่อทดสอบด้วยกลุ่มตัวอย่างย่อยที่ใช้สำหรับวิเคราะห์แบบจำลองอัตรากำไรขั้นต้น (n=39) แต่เมื่อทดสอบด้วยกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (n=139) พบว่าสัดส่วนรายได้จากกิจการโรงพยาบาลมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตรากำไรขั้นต้นเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างย่อย แต่มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 (p-value = 0.000) ในระดับความสัมพันธ์กันปานกลาง (Pearson Correlation = -0.366) ส่วนสัดส่วนรายได้จากผู้ป่วยทั่วไปไม่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตรากำไรขั้นต้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ในระดับความสัมพันธ์กันปานกลาง และสัดส่วนรายได้จากโครงการประกันสังคมมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับอัตรากำไรขั้นต้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ในระดับความสัมพันธ์กันปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่าการให้บริการผู้ป่วยทั่วไปน่าจะมีต้นทุนขายที่สูงกว่าการให้บริการผู้ป่วยในโครงการประกันสังคม ทำให้เมื่อให้บริการผู้ป่วยทั่วไปเพิ่มขึ้นทำให้กำไรขั้นต้นลดลง แต่เมื่อให้บริการการผู้ป่วยประกันสังคมเพิ่มขึ้นทำให้อัตรากำไรขั้นต้นดีขึ้น

สัดส่วนต้นทุนขาย สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร และสัดส่วนค่าเสื่อมราคา

และค่าตัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีเงินได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยสัดส่วนต้นทุนขายและสัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหารมีความสัมพันธ์กันกับอัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีเงินได้ในระดับปานกลาง แต่สัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์กันกับอัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีเงินได้ในระดับต่ำ

สัดส่วนต้นทุนขาย สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร และสัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตรากำไรสุทธิอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง สำหรับสัดส่วนดอกเบี้ยจ่ายมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตรากำไรสุทธิอย่างไม่มีนัยสำคัญในระดับความสัมพันธ์กันต่ำ และสัดส่วนภาษีเงินได้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตรากำไรสุทธิอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

สัดส่วนต้นทุนขาย สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร และสัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย และสัดส่วนดอกเบี้ยจ่ายมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตรากำไรสุทธิอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง แต่สัดส่วนภาษีเงินได้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตรากำไรสุทธิอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความความสัมพันธ์กันในระดับสูง

สัดส่วนต้นทุนขายมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตรากำไรสุทธิอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความความสัมพันธ์กันในระดับสูง สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหารมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตรากำไรสุทธิอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง สำหรับสัดส่วนดอกเบี้ยจ่ายมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตรากำไรสุทธิอย่างไม่มีนัยสำคัญในระดับความสัมพันธ์กันต่ำ และสัดส่วนภาษีเงินได้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตรากำไรสุทธิอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีความความสัมพันธ์กันในระดับสูง

4.3 การทดสอบวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

4.3.1 การวิเคราะห์แบบจำลองอัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin Model)

การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ วิธี Enter โดยใช้อัตรากำไรขั้นต้นเป็นตัวแปรตามและใช้สัดส่วนรายได้จากกิจการโรงพยาบาล สัดส่วนรายได้จากผู้ป่วยทั่วไป และสัดส่วนรายได้จากโครงการประกันสังคมเป็นตัวแปรอิสระ ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองอัตรากำไรขั้นต้น

ตัวแปรอิสระ	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficient	p-value	VIF
	B	Standard Error	Beta		
(Constant)	85.729**	22.175		0.000	
สัดส่วนรายได้จากกิจการโรงพยาบาล	-0.648*	0.260	-0.413	0.017	1.506
สัดส่วนรายได้จากผู้ป่วยทั่วไป	0.025	0.083	0.065	0.763	2.540
สัดส่วนรายได้จากโครงการประกันสังคม	0.296**	0.101	0.678	0.006	2.925
n = 39; Adjusted R Square = 0.309; p-value = 0.001					

จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นว่า สมการถดถอยพหุคูณนี้สามารถนำไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนรายได้กับอัตรากำไรขั้นต้นได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยตัวแปรสัดส่วนรายได้สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของอัตรากำไรขั้นต้นได้ร้อยละ 30.9 เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระ พบว่า ค่าการขยายตัวของความแปรปรวน (VIF) ของตัวแปรอิสระทุกตัวน้อยกว่า 5 แสดงว่าไม่น่าจะเกิดปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเองหรือที่เรียกว่า Multicollinearity

ตัวแปรสัดส่วนรายได้จากกิจการโรงพยาบาลมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตรากำไรขั้นต้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนรายได้จากกิจการโรงพยาบาลลดลงร้อยละ 1 จะทำให้อัตรากำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.413 ในขณะที่ตัวแปรสัดส่วนรายได้จากโครงการประกันสังคมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตรากำไรขั้นต้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนรายได้จากโครงการประกันสังคมเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้อัตรากำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.678 ส่วนตัวแปรสัดส่วนรายได้จากผู้ป่วยทั่วไปไม่มีความสัมพันธ์กับอัตรากำไรขั้นต้น จากผลการศึกษาดังกล่าวอนุมานได้ว่ารายได้จากโครงการประกันสังคมน่าจะมีต้นทุนขายต่ำกว่าการให้บริการผู้ป่วยประเภทอื่นๆ เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนรายได้โครงการประกันสังคมส่งผลให้อัตรากำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้น

4.3.2 การวิเคราะห์แบบจำลองอัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ (EBIT Margin Model)

การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ วิธี Enter โดยใช้อัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้เป็นตัวแปรตามและใช้สัดส่วนต้นทุนขาย สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร และสัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายเป็นตัวแปรอิสระ ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองอัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้

ตัวแปรอิสระ	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficient	p-value	VIF
	B	Standard Error	Beta		
(Constant)	86.127**	3.492		0.000	
สัดส่วนต้นทุนขาย	-0.854**	0.048	-0.710	0.000	1.003
สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร	-0.569**	0.048	-0.501	0.000	1.160
สัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	-0.621**	0.187	-0.141	0.001	1.159
n = 139; Adjusted R Square = 0.784; p-value = 0.000					

จากตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นว่า สมการถดถอยพหุคูณนี้สามารถนำไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนรายจ่ายกับอัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยสัดส่วนรายจ่ายสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของอัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ได้ร้อยละ 78.4 เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระ พบว่า ค่าการขยายตัวของความแปรปรวน (VIF) ของตัวแปรอิสระทุกตัวน้อยกว่า 5 แสดงว่าไม่น่าจะเกิดปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเองหรือที่เรียกว่า Multicollinearity

ตัวแปรสัดส่วนต้นทุนขาย ตัวแปรสัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร และตัวแปรสัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนต้นทุนขาย หรือสัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร หรือสัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย อย่างใดอย่างหนึ่งลดลงร้อยละ 1 จะทำให้อัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.710, 0.501 และ 0.141 ตามลำดับ

4.3.3 การวิเคราะห์แบบจำลองอัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin Model)

การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ วิธี Enter โดยใช้อัตรากำไรสุทธิเป็นตัวแปรตาม และใช้สัดส่วนต้นทุนขาย สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร สัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย สัดส่วนดอกเบี้ยจ่าย และสัดส่วนภาษีเงินได้เป็นตัวแปรอิสระ ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองอัตรากำไรสุทธิ

ตัวแปรอิสระ	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficient	p-value	VIF
	B	Standard Error	Beta		
(Constant)	53.356**	4.964		0.000	
สัดส่วนต้นทุนขาย	-0.541**	0.055	-0.535	0.000	1.987

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองอัตรากำไรสุทธิ (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficient	p-value	VIF
	B	Standard Error	Beta		
สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร	-0.346**	0.049	-0.363	0.000	1.783
สัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	-0.576**	0.168	-0.156	0.001	1.382
สัดส่วนดอกเบี้ยจ่าย	-0.264	0.298	-0.040	0.378	1.384
สัดส่วนภาษีเงินได้	1.092**	0.256	0.264	0.000	2.556

n = 139; Adjusted R Square = 0.793; p-value = 0.000

จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นว่า สมการถดถอยพหุคูณนี้สามารถนำไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนรายจ่ายกับอัตรากำไรสุทธิได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยสัดส่วนรายจ่ายสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของอัตรากำไรสุทธิได้ร้อยละ 79.3

เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระ พบว่า ค่าการขยายตัวของความแปรปรวน (VIF) ของตัวแปรอิสระทุกตัวน้อยกว่า 5 แสดงว่าไม่น่าจะเกิดปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเองหรือที่เรียกว่า Multicollinearity

ตัวแปรสัดส่วนต้นทุนขาย ตัวแปรสัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร ตัวแปรสัดส่วนค่าเสื่อมราคาและตัวแปรสัดส่วนค่าตัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตรากำไรสุทธิอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนต้นทุนขาย หรือสัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร หรือสัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายอย่างใดอย่างหนึ่งลดลงร้อยละ 1 จะทำให้อัตรากำไรสุทธิเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.535, 0.363 และ 0.156 ตามลำดับ ตัวแปรสัดส่วนภาษีเงินได้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตรากำไรสุทธิอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนภาษีเงินได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้อัตรากำไรสุทธิเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.264 แต่ตัวแปรสัดส่วนดอกเบี้ยจ่ายไม่สัมพันธ์กับอัตรากำไรสุทธิอย่างมีนัยสำคัญ

4.3.4 การวิเคราะห์แบบจำลองอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ (Return On Asset Model)

การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ วิธี Enter โดยใช้แบบจำลองอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์เป็นตัวแปรตามและใช้สัดส่วนต้นทุนขาย สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร สัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย สัดส่วนดอกเบี้ยจ่าย และสัดส่วนภาษีเงินได้เป็นตัวแปรอิสระ ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองแบบจำลองอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์

ตัวแปรอิสระ	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficient	p-value	VIF
	B	Standard Error	Beta		
(Constant)	42.393**	4.708		0.000	
สัดส่วนต้นทุนขาย	-0.401**	0.052	-0.461	0.000	1.987
สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร	-0.231**	0.047	-0.281	0.000	1.783
สัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	-0.401*	0.160	-0.126	0.013	1.382
สัดส่วนดอกเบี้ยจ่าย	-1.951**	0.283	-0.347	0.000	1.384
สัดส่วนภาษีเงินได้	0.944**	0.243	0.266	0.000	2.556

n = 139; Adjusted R Square = 0.748; p-value = 0.000

จากตารางที่ 4.7 แสดงให้เห็นว่า สมการถดถอยพหุคูณนี้สามารถนำไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนรายจ่ายกับอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยสัดส่วนรายจ่ายสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของอัตรากำไรสุทธิได้ร้อยละ 74.8 เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระ พบว่า ค่าการขยายตัวของความแปรปรวน (VIF) ของตัวแปรอิสระทุกตัวน้อยกว่า 5 แสดงว่าไม่น่าจะเกิดปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเองหรือที่เรียกว่า Multicollinearity

ตัวแปรสัดส่วนต้นทุนขาย ตัวแปรสัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร และตัวแปรดอกเบี้ยจ่ายมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนต้นทุนขาย หรือสัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร หรือดอกเบี้ยจ่ายอย่างใดอย่างหนึ่งลดลงร้อยละ 1 จะทำให้อัตราผลตอบแทนสินทรัพย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.461, 0.281 และ 0.347 ตามลำดับ ตัวแปรสัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายลดลงร้อยละ 1 จะทำให้อัตราผลตอบแทนสินทรัพย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.126 ส่วนตัวแปรสัดส่วนภาษีเงินได้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนภาษีเงินได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้อัตราผลตอบแทนสินทรัพย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.266

4.3.5 การวิเคราะห์แบบจำลองอัตรากระแสเงินสด (Cash Flow Margin)

การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ วิธี Enter โดยใช้แบบจำลองอัตรากระแสเงินสดเป็นตัวแปรตามและใช้สัดส่วนต้นทุนขาย สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร สัดส่วนดอกเบี้ยจ่าย และสัดส่วนภาษีเงินได้เป็นตัวแปรอิสระ ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์แบบจำลองแบบจำลองอัตรากระแสเงินสด

ตัวแปรอิสระ	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficient	p-value	VIF
	B	Standard Error	Beta		
(Constant)	55.385	5.048		0.000	
สัดส่วนต้นทุนขาย	-0.544	0.057	-0.473	0.000	1.986
สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร	-0.308	0.048	-0.283	0.000	1.575
สัดส่วนดอกเบี้ยจ่าย	0.990	0.283	0.133	0.000	1.187
สัดส่วนภาษีเงินได้	2.053	0.262	0.437	0.000	2.556
n = 139; Adjusted R Square = 0.832; p-value = 0.000					

จากตารางที่ 4.8 แสดงให้เห็นว่า สมการถดถอยพหุคูณนี้สามารถนำไปวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตรากระแสเงินสดได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยสัดส่วนรายจ่ายสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของอัตรากระแสเงินสดได้ร้อยละ 83.2 เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระ พบว่า ค่าการขยายตัวของความแปรปรวน (VIF) ของตัวแปรอิสระทุกตัวน้อยกว่า 5 แสดงว่าไม่น่าจะเกิดปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเองหรือที่เรียกว่า Multicollinearity

ตัวแปรสัดส่วนสัดส่วนต้นทุนขายและสัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหารมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตรากระแสเงินสดอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนต้นทุนขายลดลงร้อยละ 1 จะทำให้อัตรากระแสเงินสดเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.473 และถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหารลดลงร้อยละ 1 จะทำให้อัตรากระแสเงินสดเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.283 ตัวแปรสัดส่วนดอกเบี้ยจ่ายและตัวแปรสัดส่วนภาษีเงินได้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตรากระแสเงินสดอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนดอกเบี้ยจ่ายเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้อัตรากระแสเงินสดเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.133 และถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนภาษีเงินได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้อัตรากระแสเงินสดเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.437

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของโรงพยาบาล เพื่อให้ผู้บริหารธุรกิจโรงพยาบาลสามารถนำข้อมูลไปใช้วิเคราะห์และช่วยในการตัดสินใจกำหนดแนวทางการบริหารกิจการ ผู้วิจัยเลือกศึกษาอัตราส่วนรายได้หลัก คือ สัดส่วนรายได้จากกิจการโรงพยาบาล สัดส่วนรายได้จากผู้ป่วยทั่วไป และสัดส่วนรายได้จากโครงการประกันสังคม และอัตราส่วนค่าใช้จ่ายหลักซึ่งประกอบไปด้วย สัดส่วนต้นทุนขาย สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร สัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย สัดส่วนดอกเบี้ยจ่ายและสัดส่วนภาษีเงินได้ เพื่อหาทำความเข้าใจว่ารายได้และรายจ่ายแต่ละรายการส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร โดยเลือกศึกษาอัตราส่วนทางการเงิน คือ อัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนสินทรัพย์และอัตราระแสเงินสด โดยการวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้วิธีการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อสรุปการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficient of Correlation) เพื่อหาความสัมพันธ์ของข้อมูล และการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression)

5.1 สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 5.1 ผลสรุปการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	มี นัยสำคัญ	เชิง บวก	เชิง ลบ	Standardized Coefficient	ลำดับ ความสำคัญ*
อัตรากำไร ขั้นต้น	สัดส่วนรายได้จากกิจการโรงพยาบาล	✓		✓	-0.413	2
	สัดส่วนรายได้จากผู้ป่วยทั่วไป	✗				-
	สัดส่วนรายได้จากโครงการประกันสังคม	✓	✓		0.678	1
อัตรากำไรก่อน ดอกเบี้ยจ่าย และภาษีเงินได้	สัดส่วนต้นทุนขาย	✓		✓	-0.710	1
	สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร	✓		✓	-0.501	2
	สัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	✓		✓	-0.141	3
อัตรากำไรสุทธิ	สัดส่วนต้นทุนขาย	✓		✓	-0.535	1
	สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร	✓		✓	-0.363	2
	สัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	✓		✓	-0.156	4
	สัดส่วนดอกเบี้ยจ่าย	✗			-0.040	-
	สัดส่วนภาษีเงินได้	✓	✓		0.264	3

ตารางที่ 5.1 ผลสรุปการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	มี นัยสำคัญ	เชิง บวก	เชิง ลบ	Standardized Coefficient	ลำดับ ความสำคัญ*
อัตรากำไรสุทธิ	สัดส่วนต้นทุนขาย	✓		✓	-0.535	1
	สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร	✓		✓	-0.363	2
	สัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	✓		✓	-0.156	4
	สัดส่วนดอกเบี้ยจ่าย	✗			-0.040	-
	สัดส่วนภาษีเงินได้	✓	✓		0.264	3
อัตรา ผลตอบแทน สินทรัพย์	สัดส่วนต้นทุนขาย	✓		✓	-0.461	1
	สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร	✓		✓	-0.281	3
	สัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	✓		✓	-0.126	5
	สัดส่วนดอกเบี้ยจ่าย	✓		✓	-0.347	2
	สัดส่วนภาษีเงินได้	✓	✓		0.266	4
อัตราระแสเงิน สด	สัดส่วนต้นทุนขาย	✓		✓	-0.473	1
	สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร	✓		✓	-0.283	3
	สัดส่วนดอกเบี้ยจ่าย	✓	✓		0.133	4
	สัดส่วนภาษีเงินได้	✓	✓		0.437	2

ลำดับความสำคัญ* แสดงถึงลำดับของอิทธิพลของสัดส่วนรายได้และรายจ่ายที่มีผลต่อความสามารถในการทำกำไร เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สมการถดถอยพหุคูณ (Standardized Coefficient: Beta) ถ้าค่ายิ่งมากแสดงว่ามีอิทธิพลความสามารถในการทำกำไรสูง

จากการศึกษาพบว่า โครงสร้างรายได้ที่มีผลต่ออัตรากำไรขั้นต้น คือ สัดส่วนรายได้จากโครงการประกันสังคมและสัดส่วนรายได้จากกิจการโรงพยาบาล โดยสัดส่วนรายได้จากโครงการประกันสังคมส่งผลเชิงบวกต่ออัตรากำไรขั้นต้นและมีอิทธิพลสูงสุด ดังนั้น ในกรณีที่ผู้บริหารต้องการให้อัตรากำไรขั้นต้นสูงขึ้นก็ควรพิจารณาเพิ่มสัดส่วนรายได้จากโครงการประกันสังคม เช่น ขยายโควตาผู้ป่วยโครงการประกันสังคมเพิ่มขึ้น ผลการศึกษาพบว่า การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนรายได้จากโครงการประกันสังคมร้อยละ 1 จะทำให้อัตรากำไรขั้นต้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.678 แต่การที่สัดส่วนรายได้จากกิจการโรงพยาบาลส่งผลเชิงลบต่ออัตรากำไรขั้นต้น เป็นผลมาจากข้อจำกัดในการวัดค่าตัวแปร เนื่องจากรายได้อื่น ตัวอย่างเช่น ดอกเบี้ยรับและเงินปันผลรับไม่มีต้นทุนในการบริการจึงส่งผลให้อัตรากำไรขั้นต้นสูง แต่รายได้จากกิจการโรงพยาบาลมีต้นทุนในการบริการจึงอัตรากำไรขั้นต้นต่ำกว่าอัตรากำไรขั้นต้นของรายได้อื่น ดังนั้นรายได้จากกิจการโรงพยาบาลจึงทำให้โดยอัตรากำไรขั้นต้นโดยรวมลดลง สำหรับสัดส่วนรายได้จากผู้ป่วยทั่วไปไม่สัมพันธ์กับอัตรากำไรขั้นต้นอย่างมีนัยสำคัญ

โครงสร้างรายจ่ายทั้งสัดส่วนต้นทุนขาย สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร และสัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายล้วนมีผลต่ออัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ใน

ทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทั้งสิ้น ดังนั้นเมื่อผู้บริหารต้องการเพิ่มอัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่าย และภาษีเงินได้ควรพิจารณาลดต้นทุนขายเป็นอันดับแรก เนื่องจากสัดส่วนต้นทุนขายส่งผลกระทบต่ออัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้สูงสุด รองลงมาคือสัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร และลำดับสุดท้ายคือสัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

ด้านอัตรากำไรสุทธิได้รับผลกระทบจากสัดส่วนต้นทุนขายสูงสุด รองลงมาคือสัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร สัดส่วนภาษีเงินได้ และสัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย ตามลำดับ โดยที่สัดส่วนภาษีเงินได้ส่งผลกระทบในเชิงบวกแต่สัดส่วนต้นทุนขาย สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร และสัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย ส่งผลกระทบในเชิงลบ ส่วนสัดส่วนดอกเบี้ยจ่ายไม่สามารถนำมาพยากรณ์อัตรากำไรสุทธิได้

สำหรับอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ได้รับผลกระทบเชิงลบ จากสัดส่วนต้นทุนขายซึ่งมีอิทธิพลสูงสุด รองลงมาคือสัดส่วนดอกเบี้ยจ่าย สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร ตามลำดับ ถัดไปคือสัดส่วนภาษีเงินได้ซึ่งมีผลกระทบเชิงบวก และสัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายส่งผลกระทบน้อยที่สุดในเชิงลบ ดังนั้นผู้บริหารที่ต้องการอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ก็ควรคำนึงถึงการบริหารดอกเบี้ยจ่ายด้วย

ความสามารถในการทำกำไรอันดับสุดท้ายคืออัตราระแสเงินสดได้รับผลกระทบสูงสุดจากสัดส่วนต้นทุนขายในเชิงลบ รองลงมาได้รับผลกระทบเชิงบวกจากสัดส่วนภาษีเงินได้ ถัดจากนั้นได้รับผลกระทบเชิงลบจากสัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหาร อันดับสุดท้ายได้รับผลกระทบจากสัดส่วนดอกเบี้ยจ่ายในเชิงบวก ผู้บริหารที่ต้องการเพิ่มอัตราระแสเงินสดจึงควรมุ่งเน้นการลดต้นทุนขายเป็นหลัก

จากผลการศึกษาทั้งหมดที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า โครงสร้างรายจ่ายที่มีอิทธิพลสูงสุดกับความสามารถในการทำกำไรก็คือ สัดส่วนต้นทุนขายซึ่งส่งผลกระทบต่ออัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ อัตรากำไรสุทธิ ด้านอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ และอัตราระแสเงินสด ถ้าผู้บริหารสามารถบริหารต้นทุนขายได้ดีก็จะส่งผลให้อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรทั้งสี่รายการนี้เพิ่มสูงขึ้น โดยการลดสัดส่วนต้นทุนขายลงได้ร้อยละ 1 จะทำให้อัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ อัตรากำไรสุทธิ ด้านอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ และอัตราระแสเงินสดเพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.710, 0.535, 0.461 และ 0.473 ตามลำดับ เมื่อศึกษาข้อมูลที่รวบรวมได้ พบว่า รายจ่ายในหมวดต้นทุนขายสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ค่าธรรมเนียมแพทย์ ค่ายา เวชภัณฑ์และวัสดุสิ้นเปลือง และค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายที่ตัดเป็นต้นทุนกิจการโรงพยาบาล ผู้บริหารจึงควรพิจารณาการบริหารรายจ่ายเหล่านี้เป็นอันดับแรก

สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหารส่งผลกระทบต่ออัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ อัตรากำไรสุทธิ ด้านอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ และอัตรากระแสเงินสด เช่นเดียวกันกับสัดส่วนต้นทุนขาย แต่สัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหารมีอิทธิพลน้อยกว่า การลดสัดส่วนค่าใช้จ่ายการขายและบริหารลงได้ร้อยละ 1 จะทำให้อัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ อัตรากำไรสุทธิ ด้านอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ และอัตรากระแสเงินสดเพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.501, 0.363, 0.281 และ 0.283 ตามลำดับ จากข้อมูลที่รวบรวมได้ พบว่า รายจ่ายหลักในหมวดค่าใช้จ่ายการขายและบริหารคือค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายที่ตัดเป็นค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร

สัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายส่งผลกระทบต่ออัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ อัตรากำไรสุทธิ และด้านอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ โดยการลดสัดส่วนค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายลงได้ร้อยละ 1 จะทำให้อัตรากำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ อัตรากำไรสุทธิ ด้านอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ และอัตรากระแสเงินสดเพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.141, 0.156, และ 0.126 ตามลำดับ

สัดส่วนดอกเบี้ยจ่ายส่งผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนสินทรัพย์และอัตรากระแสเงินสดเท่านั้น แต่ไม่สัมพันธ์กันกับอัตรากำไรสุทธิอย่างมีนัยสำคัญ โดยสัดส่วนดอกเบี้ยจ่ายมีผลเชิงลบกับอัตราผลตอบแทนสินทรัพย์แต่มีผลเชิงบวกกับอัตรากระแสเงินสด

ส่วนรายจ่ายสุดท้าย สัดส่วนภาษีเงินได้ส่งผลกระทบต่ออัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ และอัตรากระแสเงินสด โดยทั่วไปสัดส่วนรายจ่ายมักจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไร แต่ภาษีเงินได้แปรผันตรงกับกำไรของโรงพยาบาล หากกำไรมากก็ต้องชำระภาษีมาก กำไรน้อยก็ชำระภาษีน้อยลง จึงมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก

5.2 ข้อจำกัดในการวิจัย

โรงพยาบาลที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยภายในปี 2558 มีจำนวนเพียง 16 บริษัท ดังนั้นการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างนี้ไปใช้เป็นตัวแทนของประชากรโรงพยาบาลเอกชนทั้งหมดในประเทศไทย ซึ่งมีจำนวน 345 แห่ง ณ วันที่ 1 พ.ย. 2559 (สำนักสถานพยาบาลและการประกอบโรคศิลปะ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2559) อาจมีข้อจำกัด จึงควรพิจารณานำไปใช้ตามความเหมาะสม

ข้อมูลโครงสร้างรายได้และรายจ่ายที่เปิดเผยในเอกสารแบบฟอร์ม 56-1 ของโรงพยาบาลแต่ละแห่งมีการจัดหมวดหมู่แตกต่างกัน ดังนั้นการนำข้อมูลมาจัดให้อยู่ในรูปแบบเดียวกันเพื่อการวิเคราะห์ทางสถิติจึงมีข้อจำกัด ยกตัวอย่างเช่น เมื่อต้องการศึกษาอัตราผลตอบแทนต่อแพทย์

หนึ่งรายจะต้องใช้ข้อมูลจำนวนแพทย์ของแต่ละโรงพยาบาล แต่ข้อมูลที่แสดงในแบบฟอร์ม 56-1 ของบางโรงพยาบาลแสดงเป็นจำนวนรวมแพทย์และพยาบาลรวมไว้ด้วยกัน หรือบางโรงพยาบาลแสดงจำนวนแพทย์ทั้งหมดโดยไม่ได้แยกจำนวนแพทย์ประจำและแพทย์ part-time ทำให้ไม่สามารถรวบรวมข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบเดียวกันได้ทั้งหมด และเมื่อมีข้อมูลที่อยู่ในฐานเดียวกันน้อย จึงทำให้มีข้อมูลไม่เพียงพอสำหรับการนำมาวิเคราะห์ เป็นต้น นอกจากนี้ข้อมูลจำนวนแพทย์ประจำและ part-time แล้ว ข้อมูลอื่นๆ เช่น โครงสร้างรายได้และค่าใช้จ่ายตามลักษณะ ก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกัน

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

เมื่อมีโรงพยาบาลที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีจำนวนเพิ่มขึ้น ควรทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ของข้อมูลโครงสร้างรายได้และรายจ่ายซ้ำ เพื่อศึกษาว่าเมื่อจำนวนตัวอย่างประชากรที่ใช้ศึกษาเพิ่มขึ้น ผลที่ได้จะเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

เนื่องจากการศึกษานี้มีข้อจำกัดเรื่องการรวบรวมข้อมูลให้อยู่ในฐานเดียวกันทำให้ไม่สามารถศึกษาความสัมพันธ์ของอัตราส่วนทางการเงินที่น่าสนใจหลายรายการ ถ้าหากสามารถรวบรวมข้อมูลได้ในจำนวนที่เพียงพอควรศึกษาความสัมพันธ์ของอัตราส่วนการเงินต่อไปนี้

1. อัตราส่วนผลตอบแทนต่อหัวของบุคลากรการแพทย์ อาทิเช่น อัตราผลตอบแทนต่อแพทย์ประจำ อัตราผลตอบแทนต่อแพทย์ full-time อัตราผลตอบแทนต่อพยาบาล เป็นต้น เนื่องจากแพทย์และพยาบาลเป็นสินทรัพย์ที่สำคัญของธุรกิจโรงพยาบาล ดังนั้นการศึกษาความสามารถในการทำกำไรโดยพิจารณาจากผลตอบแทนต่อหัวของบุคลากรการแพทย์จึงน่าจะเป็นอัตราส่วนทางการเงินที่มีความสำคัญของกลุ่มธุรกิจการแพทย์
2. สัดส่วนรายได้ประเภทอื่นๆ เช่น สัดส่วนรายได้ผู้ป่วยใน สัดส่วนรายได้ผู้ป่วยนอก สัดส่วนรายได้จากผู้ป่วยที่ชำระเงินเอง สัดส่วนรายได้จากคู่สัญญา เป็นต้น
3. สัดส่วนรายจ่ายประเภทอื่นๆ เช่น สัดส่วนค่ายา เวชภัณฑ์และวัสดุสิ้นเปลือง สัดส่วนค่าใช้จ่ายจากการเช่าหรือเช่าซื้อ สัดส่วนค่าซ่อมบำรุง สัดส่วนค่าตรวจปฏิบัติการและค่าเอกซเรย์ สัดส่วนค่าบริการด้านการแพทย์จากผู้ให้บริการภายนอก สัดส่วนค่าสาธารณูปโภค เป็นต้น

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

Gapenski, L. C. (2011). *Healthcare Finance: An Introduction to Accounting & Financial Management*. 5th Edition. Chicago, Illinois: Health Administration.

Goel, S. (2016) *Financial Ratios*. New York: Business Expert.

Kelly, M., & Teufel, A. S. (2011). *Fisher Investments on Health Care*, New Jersey: Fisher Investment Press. (p.159-166).

Levine, D. M., Stephan, D. F., & Szabat, K. A. (2014). *Statistics for Managers Using Microsoft® Excel*. Seventh Edition. New York: Pearson.

นพพร ณะชัยขันธุ์. (2555). สถิติเบื้องต้นสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2558). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2557. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

สมชาย สุภัทธกุล และ มนวิภา ผดุงสิทธิ์. (2556). *การบัญชีสำหรับผู้บริหารและผู้ประกอบการ*. กรุงเทพฯ: พิสิกส์เซ็นเตอร์.

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2529). *การบริหารโรงพยาบาล 1*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ฝ่ายการพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2529). *การบริหารโรงพยาบาล 2*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ฝ่ายการพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ศรีเพ็ญ ทรัพย์มนชัย, มนวิภา ผดุงสิทธิ์ และ นภดล ร่มโพธิ์. (2557). *การวิจัยทางธุรกิจ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พิสิกส์เซ็นเตอร์.

วิทยานิพนธ์

เจริญชัย ตั้งเจริญงามวงศ์. (2552) *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาตลาดหลักทรัพย์ในหมวดธุรกิจพลังงานและหมวดธุรกิจปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. การศึกษาด้วยตนเอง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย

- ประภาพรณ แสงคล้าย. (2557) *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาเฉลี่ยของหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (MAI)*. การศึกษาด้วยตนเอง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
- ปัญญา สัมฤทธิ์ประดิษฐ์. (2545). *การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสามารถของกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีในการใช้อธิบายราคาหลักทรัพย์หุ้นสามัญในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย* วิทยานิพนธ์บัญชีดุสิตบัณฑิต พาณิชยศาสตร์และการบัญชี (การบัญชี) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เมทินี ลิขิตบุญฤทธิ์. (2556) *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. การศึกษาด้วยตนเอง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
- สิริกัญจน์ ตายนะสานติ. (2555) *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์: การศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI*. การศึกษาด้วยตนเอง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
- อริษา สุรัสโสม. (2554) *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาตลาดหลักทรัพย์บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษา กลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภค*. การศึกษาด้วยตนเอง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี คณะบริหารธุรกิจ

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- Money Channel, “เลือกจัดพอร์ตในระยะยาว ด้วยหุ้นกลุ่มโรงพยาบาล,” คอลัมน์ COLUMNIST - ONE INVEST นิตยสาร Money & Wealth [อินเทอร์เน็ต], ฉ.156 (เมษายน 2559) [สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ต.ค. 2559] จาก: http://www.moneychannel.co.th/news_detail/10050
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, “สูตรค่าสถิติ (Key Statistics) สูตรอัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratios) ความหมายศัพท์ (Glossary),” *คู่มือ (Manual Guides) SETSMART* [อินเทอร์เน็ต], เวอร์ชัน 1.8. (19 มีนาคม 2556) [สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ต.ค. 2559] จาก: http://www.setsmart.com/SETSMART_Glossary_V1_8.pdf
- นเรศ เหล่าพรรณราย, “หุ้นโรงพยาบาลยังน่าสนใจไหม?,” *หนังสือพิมพ์ ASTVผู้จัดการออนไลน์* [อินเทอร์เน็ต], (21 ตุลาคม 2558) [สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ต.ค. 2559] จาก: <http://www.manager.co.th/iBizChannel/ViewNews.aspx?NewsID=9580000118031>

สมชาติ ไตรรักษา, “หลักการและกระบวนการบริหารโรงพยาบาล,” มหาวิทยาลัยมหิดล คณะสาธารณสุขศาสตร์ คลังความรู้เพื่อสนับสนุนงานสาธารณสุข กลุ่มวิชาการเทคโนโลยีสาธารณสุขและการบริหาร ภาควิชาบริหารงานสาธารณสุข [อินเทอร์เน็ต], สืบค้นเมื่อวันที่ 26 พ.ย. 2559] จาก: http://www.ct.gov/dph/lib/dph/ohca/hospitalfillings/2011/midsx_2011afs_hospital.pdf

สำนักสถานพยาบาลและการประกอบโรคศิลปะ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, “สถิติสถานพยาบาลประเภทที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ข้อมูล ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2559,” [อินเทอร์เน็ต], [สืบค้นเมื่อวันที่ 19 ก.พ. 2560] จาก: http://mrd.hss.moph.go.th/display_document.jsp?id=D00000001957

องค์ความรู้ SMEs, “ภาพรวมธุรกิจ Healthcare ในประเทศไทย,” สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การจัดทำเนื้อหาองค์ความรู้ SMEs ภายใต้งานพัฒนาศูนย์ข้อมูล SMEs Knowledge Center ปี 2557 [สืบค้นเมื่อวันที่ 31 ธ.ค. 2559] จาก: <http://www.sme.go.th/th/images/data/es/download/องค์ความรู้%20SMEs%20Knowledge%20Center/02%20กลุ่มธุรกิจการบริการด้านสุขภาพ/02-003%20Healthcare%20Service.PDF>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ค่าเฉลี่ยอุตสาหกรรมด้านสุขภาพของประเทศสหรัฐอเมริกา

อัตราส่วนทางการเงิน	สูตร	ค่าเฉลี่ย อุตสาหกรรม
Total margin	Net income / Total revenues	5.0%
Operating margin	Operating income / Operating revenues	3.1%
Return on assets (ROA)	Net income / Total assets	4.8%
Return on equity (ROE)	Net income / Total equity	8.4%
Current ratio	Current assets / Current liabilities	2.0
Days cash on hand	[Cash + Marketable securities] / [(Expenses – Depreciation – Provision for uncollectibles) / 365]	30.6 days
Debt ratio	Total debt / Total assets	42.3%
Debt-to-capitalization	Long-term debt / [Long-term debt + Equity]	34.6%
Times interest earned (TIE)	EBIT / Interest expense	4.0
Cash flow coverage (CFC)	[EBIT + Lease payments + Depreciation expense] / [Interest expense + Lease payments + Debt principle/(1-T)]	2.3
Fixed asset turnover	Total revenues / Net fixed assets	2.2
Total asset turnover	Total revenues / Total assets	0.97
Days in patient accounts receivable	Net patient accounts receivable / [Net patient service revenue/365]	64.0 days
Average ag of plant,	Accumulated depreciation / Depreciation expense	9.1 years
Price/earnings (P/E)	Price per share / Earnings per share	15.2
Market/book (M/B)	Price per share / Book value per share	2.1

ภาคผนวก ข
ค่ากลางอุตสาหกรรมของกลุ่มธุรกิจโรงพยาบาลในประเทศไทย

อัตราส่วนทางการเงิน		Median	Upper Quartile	Lower Quartile	Mean	Max	Min
อัตราส่วนสภาพคล่อง							
อัตราส่วนสภาพคล่อง	เท่า	1.19	2.50	0.55	2.19	14.93	0.01
อัตราส่วนเงินทุนหมุน เร็ว	เท่า	1.04	2.35	0.42	2.10	16.40	0.01
อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน							
อัตราการหมุนของ สินทรัพย์รวม	เท่า	0.82	1.28	0.42	0.92	2.80	0.01
อัตราการหมุนของ สินทรัพย์ถาวร	เท่า	1.66	3.10	0.79	2.43	11.77	0.01
ระยะเวลาเก็บหนี้	วัน	31.42	52.72	18.53	36.79	124.84	0.01
อัตราส่วนหมุนเวียน ลูกหนี้การค้า	เท่า	8.97	14.83	5.52	10.90	38.36	0.01
ระยะเวลาขายสินค้า เฉลี่ย	วัน	13.27	22.94	8.22	16.87	55.20	0.97
อัตราส่วนหมุนเวียน สินค้าคงเหลือ	เท่า	22.40	36.44	11.85	26.02	81.28	-0.99
ระยะเวลาชำระหนี้	วัน	48.23	75.54	28.01	54.50	174.82	0.42
อัตราส่วนหมุนเวียน เจ้าหนี้	เท่า	5.62	9.39	3.59	6.89	23.10	-0.44
อัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไร							
อัตรากำไรขั้นต้น	เปอร์เซ็นต์	34.94	59.27	23.05	44.06	100.00	-20.09
อัตรากำไรจากการ ดำเนินงาน	เปอร์เซ็นต์	6.82	14.30	1.92	7.43	42.73	-26.83
อัตรากำไรสุทธิ	เปอร์เซ็นต์	6.01	12.53	1.92	6.77	34.00	-22.27
อัตราผลตอบแทนจาก สินทรัพย์	เปอร์เซ็นต์	2.31	9.30	-0.71	3.93	26.51	-17.85
อัตราผลตอบแทนจาก สินทรัพย์ถาวร	เปอร์เซ็นต์	7.10	22.22	-0.39	11.71	78.74	-46.26

อัตราส่วนทางการเงิน		Median	Upper Quartile	Lower Quartile	Mean	Max	Min
อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น	เปอร์เซ็นต์	3.14	14.53	-1.64	5.66	40.84	-30.27
อัตรากำไรก่อนหักภาษี/ สินทรัพย์ทั้งหมด	เปอร์เซ็นต์	2.76	11.07	-1.00	4.65	30.37	-21.74
อัตราส่วนวิเคราะห์นโยบายทางการเงิน							
อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อ สินทรัพย์รวม	เท่า	0.28	0.57	0.08	0.36	1.47	0.01
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วน ของผู้ถือหุ้น	เท่า	0.25	0.72	0.03	0.40	2.36	-1.33
อัตราส่วนของทุนจดทะเบียน/ สินทรัพย์รวม	เปอร์เซ็นต์	47.88	90.08	20.64	58.78	208.03	0.07
อัตราส่วนส่วนของผู้ถือหุ้น ต่อสินทรัพย์รวม	เปอร์เซ็นต์	74.50	95.49	44.10	65.60	99.99	-47.07
อัตราส่วนความสามารถ ชำระดอกเบี้ย	เท่า	3.22	9.67	0.13	7.06	51.53	-21.76
อัตราส่วนหนี้สินระยะ ยาวต่อสินทรัพย์รวม	เปอร์เซ็นต์	22.41	48.56	7.67	31.47	118.39	0.04
อัตราการเติบโต							
อัตราการเพิ่มของรายได้ รวม	เปอร์เซ็นต์	5.35	13.21	-0.65	6.07	54.98	-35.85
อัตราการเพิ่มของ ยอดขาย	เปอร์เซ็นต์	6.09	13.24	0.43	7.13	46.95	-28.75
อัตราการเพิ่มของกำไร สุทธิ	เปอร์เซ็นต์	6.99	39.63	-19.65	10.63	184.17	-162.59
อัตราการเพิ่มของ สินทรัพย์รวม	เปอร์เซ็นต์	1.71	10.65	-2.97	3.48	39.33	-30.44

ที่มา: ฐานข้อมูล BOL ค่ากลางอุตสาหกรรมของกลุ่มกิจกรรมโรงพยาบาล (TSIC Code 86101) จำนวน 445 บริษัท ปีงบการเงิน 2558 โดยใช้ข้อมูลจากงบการเงิน ณ วันที่ 31 ธ.ค. 2558

ภาคผนวก ค

สูตรคำนวณอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้โดยฐานข้อมูล BOL

อัตราส่วนทางการเงิน	สูตร
1. อัตราส่วนสภาพคล่อง	
อัตราส่วนเงินทุนหมุนเร็ว (เท่า)	$(\text{รวมสินทรัพย์หมุนเวียน} - \text{สินค้าคงเหลือ}) / \text{รวมหนี้สินหมุนเวียน}$
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	$\text{รวมสินทรัพย์หมุนเวียน} / \text{รวมหนี้สินหมุนเวียน}$
เงินทุนหมุนเวียนของกิจการ (บาท)	$\text{รวมสินทรัพย์หมุนเวียน} - \text{รวมหนี้สินหมุนเวียน}$
2. อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน	
ระยะเวลาเก็บหนี้ (วัน)	$(\text{ลูกหนี้การค้ารวม} / \text{รายได้หลัก}) * 365$
อัตราส่วนหมุนเวียนลูกหนี้การค้า (เท่า)	$\text{รายได้หลัก} / \text{ลูกหนี้การค้ารวม}$
ระยะเวลาขายสินค้าเฉลี่ย (วัน)	$(\text{สินค้าคงเหลือ} / \text{ต้นทุนขาย}) * 365$
อัตราส่วนหมุนเวียนสินค้าคงเหลือ (เท่า)	$\text{ต้นทุนขาย} / \text{สินค้าคงเหลือ}$
ระยะเวลาชำระหนี้ (วัน)	$(\text{เจ้าหนี้การค้า} / \text{ต้นทุนขาย}) * 365$
อัตราส่วนหมุนเวียนเจ้าหนี้ (เท่า)	$\text{ต้นทุนขาย} / \text{เจ้าหนี้การค้า}$
อัตรากำไรสุทธิของสินทรัพย์ถาวร (เท่า)	$\text{รายได้จากการดำเนินงาน} / \text{สินทรัพย์ถาวร}$
อัตรากำไรสุทธิของสินทรัพย์รวม (เท่า)	$\text{รายได้จากการดำเนินงาน} / \text{รวมสินทรัพย์}$
3. อัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไร	
อัตรากำไรขั้นต้น (%)	$((\text{รายได้จากการดำเนินงาน} - \text{ต้นทุนขาย}) / \text{รายได้จากการดำเนินงาน}) * 100$
อัตรากำไรจากการดำเนินงาน (%)	$(\text{กำไร (ขาดทุน) จากการดำเนินงาน} - \text{ค่าเสื่อมราคา} - \text{ค่าใช้จ่ายตัดจ่าย}) / \text{รายได้จากการดำเนินงาน}) * 100$
อัตรากำไรสุทธิ (%)	$(\text{กำไร (ขาดทุน) สุทธิ} / \text{รายได้จากการดำเนินงาน}) * 100$
อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (%)	$(\text{กำไร (ขาดทุน) สุทธิ} / \text{รวมสินทรัพย์}) * 100$
อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ถาวร (%)	$(\text{กำไรสุทธิ} / \text{สินทรัพย์ถาวร}) * 100$
อัตรากำไรก่อนหักภาษี/สินทรัพย์ทั้งหมด (%)	$((\text{กำไร (ขาดทุน) สุทธิ} + \text{ภาษีเงินได้}) / \text{รวมสินทรัพย์}) * 100$
อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (%)	$(\text{กำไร (ขาดทุน) สุทธิ} / \text{รวมส่วนของผู้ถือหุ้น}) * 100$

อัตราส่วนทางการเงิน	สูตร
---------------------	------

4. อัตราส่วนวิเคราะห์นโยบายทางการเงิน

อัตราส่วนรวมหนี้สินต่อรวมสินทรัพย์ (เท่า)	รวมหนี้สิน / รวมสินทรัพย์
อัตราส่วนรวมหนี้สินต่อรวมส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	รวมหนี้สิน / รวมส่วนของผู้ถือหุ้น
อัตราส่วนทุนจดทะเบียน/รวมสินทรัพย์ (%)	(ทุนจดทะเบียนรวม / รวมสินทรัพย์) * 100
อัตราส่วนรวมส่วนของผู้ถือหุ้นต่อรวมสินทรัพย์ (%)	(รวมส่วนของผู้ถือหุ้น / รวมสินทรัพย์) * 100
อัตราส่วนความสามารถชำระดอกเบี้ย (เท่า)	กำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษี / ดอกเบี้ยจ่าย
อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อรวมสินทรัพย์ (%)	รวมหนี้สินระยะยาว / รวมสินทรัพย์ * 100

5. อัตราการเติบโต

อัตราการเพิ่มของรายได้รวม (%)	((รายได้รวมปีปัจจุบัน - รายได้รวมปีก่อน) / รายได้รวมปีก่อน) * 100
อัตราการเพิ่มของกำไรสุทธิ (%)	(กำไร (ขาดทุน) สุทธิปีปัจจุบัน - กำไร (ขาดทุน) สุทธิปีก่อน) / กำไร (ขาดทุน) สุทธิปีก่อน * 100
อัตราการเพิ่มของรวมสินทรัพย์ (%)	((รวมสินทรัพย์ปีปัจจุบัน - รวมสินทรัพย์ปีก่อน) / รวมสินทรัพย์ปีก่อน) * 100
อัตราการเพิ่มของยอดขาย (%)	((รายได้จากการดำเนินงานปีปัจจุบัน - รายได้จากการดำเนินงานปีก่อน) / รายได้จากการดำเนินงานปีก่อน) * 100

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางมัทนา กฤษฎาพงศ์พร
วันเดือนปีเกิด	22 สิงหาคม 2515
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการ ฝ่าย IT Service Compliance
ประสบการณ์ทำงาน	2556 - ปัจจุบัน ผู้อำนวยการ ฝ่าย IT Service Compliance บริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน) 2554 – 2555 Service Delivery Manager บริษัท Asian Intelligent Information Technology จำกัด 2550 – 2554 Auditor บริษัท TUV Nord (Thailand) จำกัด 2544 – 2550 System Administrator บริษัท TNT Express Worldwide (Thailand) จำกัด